

Némethi

„Hirdette utcákon, tereken...”

“Professed in the streets and squares...”

„Hirdette utcákon, tereken...”

“Professed in the streets and squares...”

1958 „Hári János” borpincecégér (diplomamunka)

1958 “János Hári” Signboard of a wine-cellar (diploma work)

Kostyál László – Zóka Gyula

„Hirdette utcákon, tereken...”

“Professed in the streets and squares...”

NÉMETH JÁNOS MŰVEI KÖZTEREKEN ÉS KÖZÉPÜLETEKBEN

ON THE COLLECTIVE WORKS OF JÁNOS NÉMETH

Zalaegerszeg

2004

A kötetet szerkesztette és a bevezető tanulmányt írta:
Dr. Kostyál László

A színes fotókat készítette:
Zóka Gyula (TVF Stúdió Kft.)

Angol fordítás:
Veresné Varga Teréz
Angol nyelvi lektor:
Peter Andrew Sabath

Borítóterv és tipográfia:
Zóka Gyula

A borítón elöl a zalaegerszegi uszoda frízének részlete,
hátsó pedig a mendei Szent István emlékmű részlete látható.

Digitális képfeldolgozás és nyomdai előkészítés:

ISBN 963 7205 36 5

A könyv elkészítését és megjelenését
Zala Megye Közgyűlése és
Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Millecentenáriumi Közalapítványa
támogatta.

Kiadja a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága
8900 Zalaegerszeg, Batthyány u. 2.
Tel.: 92/346-736
E-mail: muzeum@zmmi.hu
Felelős kiadó: Dr. Vándor László

Nyomdai munkák:
Prospektus Nyomda, Veszprém

Tartalom

Köszöntő – Congratulatory	6
„Hirdette utcákon tereken”...	7
“Professed in the streets and squares...”	13
Harkányfürdő, „Az ördögszántotta hegy legendája” (lebontva)	21
Zalaegerszeg, Fedett uszoda, dombormű	24
Kenyeri, Művelődési Ház „Lakodalmas menet”	28
Budapest, Centenárium Park, „Göcsej” (lebontva)	29
Zalaegerszeg, Megyei Kórház, „Gyógyítás” (lebontva)	30
Zalaegerszeg, PSZF nagyelődő aulája, „Hadtörténeti jelenetek”	33
Szombathely, „Savaria dombormű”	36
Nagykanizsa, Művelődési Központ, „Négy évszak”	38
Zánka Úttörőváros, „Neptun kút”	39
Nagykanizsa, Művelődési Ház előtti tér, „Négy évszak” (térfal)	40
Kecskemét, Megyei Kórház, „Kecskés” - és „Ökrös oszlop-plasztika”	41
Új-Delhi, Magyar Nagykövetség, „Pásztor”	42
Kaposvár, Kapos Volán Rt., „Közlekedés”	43
Zalaegerszeg, Keresztury-ház, „Szülőföld”	44
Zalaegerszeg, Hotel Arany Bárány, „ Serfőző szerzetes” és „Hordón ülő Pán”	48
Nagyatád, Díszkút	50
Zalaegerszeg, Kígyó Patika, Triptichon	51
Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, „Legenda”	54
Canberra, Magyar Nagykövetség, „Népművészet”	59
Alsónemesapáti, r.k. templom, Stációk és „Feltámadás”	60
Zalaegerszeg, Béke Ligeti Általános Iskola, „Életfa”	62
Hévíz, a Hotel Carbona gyógymedencéje, „Forrás” (lebontva)	64
Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Mezőgazdasági Szakiskola, „Életfa”	65
Zalaszentiván, „Elesettek emlékműve – Piéta”	66
Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Mezőgazdasági Szakiskola, „Kinizsi Pál” tondó	68
Vonyarcvashegy, „ Sellő”	69
Vonyarcvashegy, Szent Mihály-domb, „Halászok emlékműve”	70
Zalaegerszeg, köztemető, Vajda József síremléke	71
Zalaegerszeg, Egerszeg-hegyi kápolna, Feszület	72
Zalaegerszeg, Postabank, „Szent Rókus”	73
Zalaegerszeg, az egykori kvartélyház, „Zalavármegyei koronaőr”	74
Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós Gimnázium, „Vándordeák”	75
Ljubljana, Magyar Nagykövetség, „Csodaszarvas”	76
Mende, „Szent István-emlékmű”	77
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Gimnázium, Kölcsey Ferenc portré	79
Galgamácsa, „Szent István-emlékmű”	80
Százhalombatta, Díszkút „Csodaszarvas legenda”	82
Zalaegerszeg, A török elleni küzdelmek emlékműve	85
Zalaszentmihály, „Szent Mihály-dombormű”	88
Zalaegerszeg, Jézus Szíve templom: Keresztelő kút	90
Zalaegerszeg, Forest Hungary Kft., „Zalai allegória”	91
Nemesgulács, Keresztury József Általános Iskola: „Életfa”	93
Barnakpuszta, Lovarda, „Lovas sólymász”	94
Németh János a műtermében	95
Németh János művei köztereken és középületekben	96
The collective works of János Németh	98

Tisztelt Olvasó!

Napjaink legjelentősebb magyar keramikusa, Németh János – Zalaegerszeg Megyei Jogú Város díszpolgára – 70 esztendő. Több évtizednyi sikeres alkotó munka áll mögötte, rangos elismerések, kiállítások, köztéri alkotások sokasága. Németh János mégsem teremt iskolát, az ő hitelessége egyedi és egyszeri. Ízig-vérig zalai, mégis egyetemes. Formázó kezeit kézműves generációk sora vezeti.

Mi, a szülőföldjén lakók, a művei előtt nap, mint nap egy-egy pillanatra megállók, méltán gondoljuk: közénk tartozik. A zalai gyökerekhez való ragaszkodás nála egyértelmű, szellemi kincsestárának alapvető rétegét a népi kultúra alkotja. Megtanítja számunkra, hogy a tűnő időt megragadni egyre kevésbé tudó világunkban is vannak állandó értékek. Ezt tükrözi alkotásainak letisztult jelképrendszere és szimbolikus tartalma.

Kívánom, őrizze meg továbbra is vidámságát, optimizmusát, és gyönyörködtessen számos új alkotással bennünket.

Dr. Gyimesi Endre
polgármester

Dear Reader,

The most outstanding Hungarian ceramist of our days, János Németh – the freeman of Zalaegerszeg Town with County Rank – is 70 years old. He has accomplished a life-work of several decades, which is rich in success, recognition, exhibitions as well as collective works. However, János Németh has not started a school of his own, since his authenticity is single and unique. He is from Zala to the core, still universal. His creative hands are lead by generations of craftsmen.

We, the residents of his homeland, stopping in front of his works for a moment day after day, reckon, 'He is one of us' and rightly so. His adherence to his Zala roots is obvious, folk culture is a fundamental layer of his intellectual treasure-house. He makes us aware that there are still lasting values in our world. In a world, which is less and less capable of seizing elapsing time. This concept manifests itself in his clarified symbolism and the emblematic content of his works.

May he keep his happiness and optimism for long and continue to delight us with his numerous new creations.

Dr. Endre Gyimesi
Mayor

„Hirdette utcákon, tereken...”

Németh János köztéri alkotásairól

A művészet olyan, mint egy megáradt folyam. Tajtékot vetve, méltóságteljesen áramlik tova, s nem tudod, honnan jön, hová tart. Csak szakadatlan folyását látod, s azt a sok mindent, amit hordalékként magával ragadott. Van, ami a felszínen úszik, és sokáig követheted pillantásoddal, amíg el nem tűnik a látóhatáron, mást rövid, olykor csak szempillantásnyi időre vet felszínére az ár, s mindjárt el is enyészik szemed elől. Azt pedig már csak sejtheted, hogy legtöbbször a szem számára láthatatlanul, mindenkor a mélyben tartva sodorja magával a könyörtelen áradat. Mindaz, mi a vízben úszik, bár nem víz, de hozzá tartozik a jelenség lényegéhez. Jelzi a víz erejét és útját, hisz valahol, valamikor megkezdődött sorsszerű utazása, aminek feltehetően ugyanígy vége is fog szakadni, ha a folyó ismét medrébe szelődül, s az ár megszűnik árnak lenni. A művészetnek is vannak hosszan a felszínen úszó „állócsillagai” és csak rövid időre fel-felbukkanó „üstökösei”, valamint olyan (a mélyben sodródó) képviselői is, akik csak ritkán, vagy soha nem kerülnek igazán rivalda-(illetve nap)fénybe. Azt kérdezed most, min múlik az állócsillag fénye? Talán tehetségen? Kitartáson? Invención? Konjunktúrán? Szerencsén? Talán mindegyik szükséges ahhoz, hogy a fénye hosszú ideig világoljon, amíg el nem enyészik a látóhatáron.

Németh Jánost régóta felszínén tartja a művészet-áradat, ilyen állócsillag ő, melynek fénye hosszú utat világít meg. De hát kicsoda tulajdonképpen ez a hét évtized súlya alatt is egyenesen álló, ráncosan is fiatal, irigylésre méltóan hatalmas életművével is szerény, a gondok között is mindig jó kedélyű, egyszerűségében is bölcs ember? ... Igen, ez a válasz. EMBER, akinek számára ember volta a leglényegesebb. Esendő és tökéletlen, aki nem csupán el tudja viselni, de fel is magasztalja esendő és tökéletlen társait, és el tudja viselni a sivár középszerűséget anélkül, hogy az megérintené. Tud és mer mindig magasabbra, szebbre, jobbra törni, s túl tud tekinteni a hétköznapi hazug felszínességén. Ember, aki tud hinni Istenben, a lét értelmében, a szeretetben, és mindezt meg is tudja fogalmazni. Ehhez nem a verbalitást használja médiumként (bár önéletrajzi kötete a tanúbizonysága annak, hogy a szavakkal is jól bánt), hanem – Isten mintájára – a sarat. „Formálta vala pedig az Úristen az embert a földnek porából, és lehelte vala az ő orrába életnek leheletét, és így lett élő lélek” (I.Móz 2,7; Károli Gáspár fordításában). A Teremtő a teremtés koronáját sárból formálta, s ezt teszi a keramikusi is, mikor dolgozni kezd, s ugyanúgy saját hasonlatosságát, az életnek leheletét lehelve bele nemesíti meg a nemtelen port. Persze, Isten műve az idea, az emberé ennek csak tükörképe, aminek létrehívását más szóval művészetnek hívjuk. E látszólag egyszerű mondatot Németh János egy élet munkája alapján értette meg igazán. Az ő univerzuma az emberről szól, míg ideája, a nagybetűs Univerzum Istentől. Utóbbi megalkotásához a Szentírás szerint elegendő volt hat nap, az előbbihez lezáratlanul is negyedfél évtized kellett, hogy úgy érezzük, szinte minden benne van, amit az emberről el lehet mondani. Pedig a művész mondta, mondta szakadatlan, intimebb méretű korszokon és kályhacsempéken, szobákat díszítő figurákon és fali domborműveken, de prófétai módon hirdette utcákon, tereken és mindenhol, ahol sokan látják és megérthetik emberségünk és magyarságunk lényegét. Ahol sokan hallják, hangosabban és összeszedetebben kell szólni, ahol sokan látják, nagyobb méretekben és a témát kerekebben, tömören megfogalmazva kell formázni. Sajátos gondolkozásmódot igénylő, önálló műfaj ez. Nem csak lehetséges, de érdemes vele külön is foglalkozni, hisz e karakteres rész mögött pompásan kirajzolódik az egész is.

Éppen ezért nem szólunk külön Németh János őseiről, kályhás családjáról, a meghatározó élményt adó műhelyről, az Egerszegen töltött gyerekkorról. Nem szólunk a családi üzemből lett gyárban segéd munkásként, majd a Gádor István és Borsos Miklós keze alatt eltöltött főiskolai évekről, a munkába állásról, a családalapításról, az első sikerekről. Nem szólunk ezúttal az életrajz további állomásairól sem, mert jelen megközelítésünkben csak kitérőt jelentenének. Koncentráljunk csupán a köztéri alkotásokra, hisz ez a terület is éppen elég gazdag. Az 1960-2002 között eltelt negyvenkét évben Németh műhelyéből mintegy hatvan köztéri alkotás került ki. Vannak közöttük kisebb szobrok és teremnyi méretű térfalak (a zalaegerszegi uszoda fríze például 24,5 m²), magányos figurák és kerek történetet elmesélő, kiértelt szimbolikájukkal többretegű jelentést hordozó monumentális domborművek. Sorba állításukkal logikusan felépülő, impozáns pályáiv rajzolódik ki, s egy közhírhely, de egyéni jelkép- és formarendszer fejlődésének stációi. A történet 1960-ban, a balatonszobrászati általános iskola még színes mázbevonattal készült, azóta elbontott faliképével kezdődött, majd 1965-ben, a szombathelyi Egészségügyi Gyermekotthon hasonló felületű domborművével folytatódott. Az újabb öt éves, alkotói érlelődést is jelentő szünetet követően, 1970-től már sorra kapta a művész a köztéri megbízásokat. Ekkor kezdte az agyagmázás samottot használni, s mindmáig e gyakorlatot folytatja.

1971-ben kérték fel méretre mindmáig legjelentősebb művének, az *egerszegi fedett uszoda* hatalmas *frízének* elkészítésére. Témaválasztása és részben formavilága is az antik mitológiából táplálkozott: tengeri istenek, sellők és halak töltik ki a két szélén egy-egy hajóval lezárt relief-sávot, a középpontban az önálló szoborként is elkészített, kagylóból születő Vénusz és a háromágú szigonyt markoló Neptun alakjával. Az erőteljes, vaskos, egészséges életerőtől majd kicsattanó figurák egyes rész-elemei láthatólag korongon készült forgástesteknek a háttér-síkkal történő elmozdításával kerültek kialakításra. A fríz egyes motívumai nem szerveződnek egységes kompozícióba, csupán felsorakoznak egymás mellett. Térbehelyezésre vagy méretarányos mintázásra sem gondolt a művész, célja az ábrázolásszalag jelképes-hangulati elemekkel történő mind teljesebb kitöltése volt. A szimbólumok csak lazán illeszkednek egymáshoz, nem volt cél önmagán túlmutató jelképrendszer kialakítása. A figurák kedvesek, ízesek, naiv megfogalmazásukkal humorosak is, a deheroizálás művészi gesztusa így egészen természetesnek hat a szemlélő előtt.

A hat év múltán, 1977-ben készült *Savaria-reliefen* (Szombathely, Tüdőszűrő Állomás) a legfőbb változás a szimbolika sokkal sűrítettebb és összetettebb jellege. A dombormű mezőjét négy, eltérő nagyságú részre osztott ikonostázként felfogva Némethnek lehetősége nyílt a tartalom tömörítésére. A tematikát átlósan szervezte meg, a bal átló a római korra utal, a jobb az élet örök megújulására és fejlődésére. A legnagyobb mezőt a jobb felső sarokban a művész kedves motívuma, a tél és a nyár, az éjszaka és a nappal, a fiatalság és az öregség körforgásának – a saját maga kör formájával is – folytonosságát hirdető, férfi és nőalakot magába foglaló jelképe tölti ki. Sokszor visszatérő, tartalmilag rendkívül összetett és kiértelt motívum ez, melyet a népművészet bölcs szűkszavúságával fogalmazott meg. Vele átlósan szemben magjából kibúvó virág és két szabadon repdeső galamb mélyíti az életigenlést. A bal felső sarokban fegyelmezett római két lóval, szigorú profilból, merev tartással, szemben vele archeológiai motívumok értelmezik a jelenetet: oszlopfő, idolszerű szobortorzó. Plasztikailag izgalmas kérdést vetett fel a két, egymás mellett álló ló és a mögöttük lévő emberalak térillúzióval, vagy annak hiányával történő megfogalmazása. Ezt Németh magától értetődő egyszerűséggel, csupán az oldalról látszó részek egy síkba vetített ábrázolásával oldotta meg, fittyet hányva a perspektíva törvényszerűségeire, egy jóval ősi, de nem kevésbé hatásos ábrázolási sémához nyúlva vissza.

Meghatározó jelentőségű az 1981-ben az új-delhi magyar nagykövetségre készített *Pásztor* alakja. A szimmetriába zárt, tömörszerű formázás talán itt jutott el Németh művészetében a csúcspontjára. A botjára támaszkodva álló, subát, kucsmát viselő, bajuszos pásztortorfigura két lába, teste, feje egy-egy csonkakúp, s a kúpok egymásba olvadó áramlását csupán a testhez simuló hatalmas karok és vaskos bot, az arcot tagoló orr és hosszú bajusz töri meg. Olyan pontra jutott itt el a művész, ahonnan az absztrakció útján tovább lépve a felismerhetőség kerülne immár veszélybe, és legott vissza is fordult a plasztikailag oldottabb formázás felé. Maga a figura jelkép, esetében el sem tudnánk képzelni a hegyek között legeltető juhászt, olyannyira magától értetődően a határtalan (alföldi) puszták szilaj pásztoráról van szó, aki csupán pillantásával is tökéletesen uralja a tájat és az egész nyáját, és akinek révén a hazától ilyen távol talán a leghatásosabban lehet jellemezni évezredes nemzeti karakterünket.

Két évvel később, újabb fontos állomásként készült a zalaegerszegi *Keresztury-ház domborműve*. A keramikus és a költő egyforma szeretettel és áhítattal ragaszkodott a szülőföldhöz, s az ennek ragyogóan sűrített megfogalmazásaként készült relief egy hasonló tematikára épített sorozat (Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, Canberra, Magyar Nagykövetség, Zalaegerszeg, Forest Hungary irodaháza stb.) első darabja lett. A zalai szülőföld ideál-képe jelenik meg, a lankás dombhátra, szőlőtőkék közé épült, zsúptetős borospince, a jellegzetes göcseji útszéli kereszt, a kálvinista harangláb, a vízében talán Attila kincsét rejtő patak, a partján legelésző tehenek, a mezei virágok közt lapuló tapsifüles, a hatalmas életfa alatt bölcs egykedvűséggel üldögélő s az élet rejtett értelmén töprengő kaszás parasztember. Gondolatai talán a művészeit is hordozzák, hisz a falvak földszagú, virágillatú, évszázados hagyományokat őrző világát ő is természetes közegének érzi. A fa és a kaszás együttes feltűnése egy mélyebb jelentésrétegben életre és halálra, keletkezésre és elmúlásra is utal, ami örök körforgásával átöleli az egyszerű parasztemberek mindennapi életét.

A dombormű egyes elemei maguktól értetődő mesterkéletlenséggel kerülnek egymás mellé. Szinte benne érezzük magunkat a tájban, tapintjuk részleteit, kortyolunk a harapni való friss levegőből, gyönyörködünk a madártrillában, bár se anatómiai hűség, se távlatos szerkesztés, se más akadémikus sallang nem kötötte a művész kezét. A népművészek közvetlenségéből, természetességéből fakad ez, akik másfajta iskolán nevelkedtek, de pontosan tudták mindenről, hogyan a leghatásosabb ábrázolni.

A kaposvári *Közlekedés-relief*et Németh szintén 1983-ban mintázta. Megszokott plasztikai világától idegen feladatként közlekedési eszközöket kellett megjelenítenie, a központban nem az ember vagy a táj, hanem az előbbi által létrehozott második természet állt. A hintó, a mozdony, a hajó, a tejesautó vagy a repülő gyermekrajz-szerűen leegyszerűsítve, mégis hitelesen jelenik meg. Mozgási irányuk a dombormű síkjával mindenkor párhuzamos, ami azt eredményezi, hogy a kompozíció tere csak egy meglehetősen szűk, a hátsó alapsíkkal lezárt sávra szűkül. A gyerekszobai játékok egymás mellé szorítva, de egymástól függetlenül, a rendelkezésre álló felület mind teljesebb – s megvalósításában mesteri – kitöltésének igényével, mintegy fiókba zárva szimbolizálják a modern utas- és áruforgalom sokszínűségét, de a mester legtöbb alkotásának belső töltése – jellegüknél fogva – hiányzik belőlük.

A zalaegerszegi *Kígyó patika domborműve* (1986) a gyógyítás antik és keresztény emblematisztikus alakjait állítja elénk. Középen az életfa képezi a szimmetriatengelyt, gyökerei a hullámzó élet-vízből táplálkoznak, tetején a ragyogó napkorongot hordozza. Törzse mellett, összeérő kézzel, szemben velünk Higyea és Esculap a görög mitológiából kölcsönzött alakja áll, előbbi kezében varázsfüves tányérral, míg utóbbi botjára minden gyógyszerár

jelképeként kígyó csavarodik. Az ábrázolás két szélén a keleti egyház két orvos szentje, Kozma és Damján lombikot, illetve tégelyt tartó, profilból látott figurája tűnik fel. Előbbi magyaros, virággal díszített főveget, utóbbi széles karimájú kalapot visel a fején. A két kultúrkör figuráit – dacára a harmonikus kompozíciónak – egy világ választja el egymástól. A két mitológiai alak a némethi sűrítő leegyszerűsítés ellenére a klasszikus görög művészet reminiszcenciáit hordozza, míg Kozma és Damján szigorú oldalnézete és figurájának monumentalitása az asszír-perzsa kultúrkör ábrázolási sémáit idézi. Éppen ez a különbség az, ami az orvoslás és a gyógyszerészet korokon és civilizációkon átívelő, egyetemes jellegét példázzák, középpontban az élet a napot is oszlopként tartó fájával, melynek koronája alatt minden idők betegei enyhet és gyógyulást remélhetnek.

A Németh művészetében központi szerepet játszó életfa-szimbólum az egerszegi **Kini- zsi Pál Szakközépiskola** 1994-es **domborművén** teljesedik ki. A hatalmas életfa két legnagyobb ága tartja a holdat és a csillagokat, illetve az éltető napot. Tetejében az élet örök megújulásának jelképeként a főnixmadár fészkel, gyökereit az élet mindenféle vízi állapotban – halban, kagylókban – gazdag folyója mossa, körülötte dúsan illatozó virágok és kalászt érlelő búzamező, melynek tövében az ég madarainak keresgélő egyike is megtalálja mindennapi táplálékát. Az élet – hirdeti a művész – örök. Jöhetnek verőfényes nappalok és sötét éjszakák, nyári forróság és borzongató téli vacogás, a búzaszemek kihullhatnak, földbe kerülhetnek, és új termést hozhatnak, a folyón lefolyhat akármennyi víz, a főnixmadár akárhányszor is elpusztulhat, mégis újra élni fog. *Vita brevis*. Az életfa a népművészetben megőrződött ősi, pogány jelkép, azonban az egész allegória keresztény értelmet is kaphat: „Ennek utána míg a föld lészen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, a nap és az éjszaka meg nem szűnnek” – mondta Isten az özönvíz után Noénak (1.Móz 8,22). Az élet földi világunk központi fogalma, lényünk legbelső lényege, közös növényben, állatban és emberben, vallásnak és vallástalanságnak egyaránt hordozója, minden megnyilvánulásunk ős-oka. Értelmezésének különböző formáitól függetlenül mindmáig megfejtetlen titok, s minden élő legnagyobb kincse, ezt hordozza a művész képi hitvallása is.

Az 1993-ban készített vonyarcvashegyi **Halász-emlékmű** egy 1729-ben lezajlott tragikus eseménynek állít emléket. A zajló Balatonon indult halászni a Festetics uradalom negyvenhat vashegyi halásza, kik közül hatan odavesztek a jégtáblák között összezúzódtott hajóban, negyvenen azonban az egyik jégtáblán szerencsésen megmenekültek, s ennek emlékére a Szent Mihály dombon felépítették a fogadalmi kápolnát. A kápolna alatti ravatalozóba készült a dombormű. Negyven halász nem fért volna rá, ezért csupán négyen szerepelnek rajta. A két baloldali a veszedelemben sem engedi el a hallal teli hálót, a jobboldali háromágú szigonyt markolva térdel, s megrettenve mutat a viharosan hullámozó vízen bukdácsoló jégtáblákra. A középső felfelé tekint, s kezét a halászok kitért karokkal leszálló védőangyala felé nyújtva már látja a menekvés útját. Felül a lemenő napot a hold sarlója váltja az égen, előtte vadludak szárnyalnak. Imponáló az a mód, ahogyan Németh az egész történetet egyetlen jelenetbe sűrítve adja elő. Kifejezőeszközei között ezúttal fontos szerepet játszik az egy- séges kompozíció és figurafűzés. A jeleneten – bár a négy halász az ábrázolás alapjára került, s ennek révén mintha keskeny színpadon mozogna – érezzük a tér mélységét, ezt erősíti a háttérben a tomboló vihar, valamint az, ahogy a figurák profil-, illetve szembené- zetének kizárólagossága ezúttal feloldódik. Másik fontos eszköze a kéz- és fejmozdulatok expresszivitásában rejlik, hisz e részletek hordozzák az elbeszélés magvát.

Az egykori zalaegerszegi megyeháza (ma levéltár) épületének homlokzati fülkéjében kapott helyet a **Zalavármegyei koronaőr** figurája (1997). Díszruhás huszár, lovának takaróján a megye címerével. Plasztikai érdekességét az adja, ahogyan az oldal- és a szembe-

nézet keveredik rajta. A profilból látott, lábával kapáló paripa feje szembe fordul, ugyanígy a hátán ülő huszár felsőteste és arca is. Ennek révén egyszerre érezzük Verocchio impozáns velencei Colleoni-szobra és a vásári mézeskalács huszárok ihletett utódjának, s e ketősség nyilvánvaló célja is volt a mesternek. A figura naiv kedvessége, a mente, a kard, a címer díszének kidolgozottsága, s a mindnyájunkban feltoluló gyerekkori emlékek feledtek velünk a megfogalmazás irrealitását. Nem az a lényeg, hogy a huszár jobb keze a térbeliség logikájának ellentmondva a ló nyaka *elé*, az álla *alá* került, hanem az, hogy teljes egészében látszik. Nem is az a lényeg, hogy a lovas részben oldalról, részben szemből került megmintázásra (mintha az ókori egyiptomi sírfestmények jellegzetes, ún. *jellemző felületek törvényét* követné), hanem az, hogy az olyannyira közkedvelt huszáros báb, vagy annak sütőformája megjelenik előttünk. A koronaőrző elsősorban nem snájdig és marcona katonaelem, hanem bravúrosan megformázott, kedves, mindazonáltal valóban élőnek ható mesefigura, akit, részben a hangsúlyos megyecímer révén is, mindennapi közönsége különösen a magáénak érez.

A magyar államalapítás ezredéves fordulóját ünneplő millenniumi esztendő kulturális-művészeti konjunktúrájának terméke a *százhalombattai díszkút* (2001), melynek domborműve a csodaszarvas-mondát ábrázolja. A feladat az átlagosnál jóval összetettebb volt, ugyanis a keramikus-szobrász és építész munkatársa (Szerdahelyi Károly) együttesének illeszkednie kellett a Makovecz Imre jellegzetesen organikus stílusjegyeivel készült, ősi magyar szimbolikát hordozó katolikus templomhoz. A szélességéhez képest alacsony, nyomott arányú relief egy kerek víztükör – díszkút – szélére került, oly módon, hogy (a túlsó oldalról nézve) a templom tornya éppen föléje magasodik. A kék (a medence alja festett) tükör így megkettőzi a látványt, ami az esti díszkivilágosítás alkalmával különösen impozáns látványt nyújt. A csodaszarvas-monda és az ősmagyar jelképrendszer közös töről fakad, a dombormű és az épület jellegénél fogva is harmonizál egymással, harmadik elemként pedig az égboltot allegorizáló (és a víz jellegénél fogva leképező) kerek víztükör járul együttesükhöz. A gondolatvilág nem az ősi hitvilág pogányságára, hanem a magyarság identitására koncentrál, hisz mindent a torony tetejét uraló kereszt koronáz.

A dombormű középpontjában maga a csodaszarvas áll, lehajtott fejjel éppen kortyol a hűsítő, kétoldalt hullámokat vető vízből. Fölötte a holdsarlóra váltó napkorong ragyog, agancsának ágai között egy-egy csillag tündököl. Búvóhelyét az erdő fái veszik körül, közöttük a földön fekvő alszik a legendabeli testvérpár, Hunor és Magor, nyíluk s tegyük mellettük hever. A másik oldalon, szélfúttá fa oltalma alatt legel a két paripa, a fán kismadár csivitel. Az utóbbi fának és az alvó alakoknak távoli ősei talán a pécsi székesegyház altemplomi lejárata szegélyező, hasonlóan ízes elbeszélő elemeket hordozó (csak éppen a 12. századból származó) domborművek hasonló jellegű motívumai, bár lehet, hogy csupán az alkotói mentalitás képez hidat a két együttes között. Maga az ivó szarvas faágak módjára elágazó agancsával az egész kozmoszt hordozza, s így jelképi értelmé az életfával rokonítja, amit a víz-motívum is erősít. Utóbbiról a kezdetekre, az élet vizére, az ős-forrásra asszociálunk, enyhét adó nedve ezúttal a világmindenséget hordozó élet-szimbólum szarvast táplálja. A két testvér e forrás mellett lelt magának nyugvóhelyet, s ez az egész százhalombattai együttes egyik legfőbb gondolati tartalma. A relief-szalag két végén a *genius loci*-nak tett gesztusként tűnnek fel a település nevében is megjelenített halomsírok, illetve a hajdani római kikötőre utaló gálya.

Egy zalaegerszegi irodaházat díszít a 2002-ben készült *Zalai allegória* című dombormű. Két évtizeddel követi a sorozat első darabját, a Keresztury-ház falképét, s e két évtized alatt a szerkezet világosabb lett, a formák finomodtak, a kompozíció viszonylagos zsúfoltsága

feloldódott. A szimbolikus képi elemek között több a természetes motívum, a göcseji ember tájat formáló kezének lenyomatát csak a gondosan művelt szőlőtőkék, valamint a legjellegzetesebbnek tartott bödei Árpád-kori templom sziluettje képviseli a felső sávban. A korábban konkrétabbnak, egységesebbnek érződik az ábrázolás tere, az egyes részletek széttagoltan önálló élete megszűnt. Az előtérben vadvirágoktól illatozó rét, hátrébb a domboldalon szarvas szemlélődik, lábai előtt játékos gyík szaladgál, a domb gerincén két fa jelképezte erdősáv húzódik, a lombok között csivitelő madárka. A következő dombvonulat már a kultúrtáj, a templom melletti szőlő nem csak annak karakterére utal, hanem egyértelmű keresztény szimbólum is. Az égboltot két szabadon szárnyaló madár uralja, a templom fölötti – az elhelyezés sem véletlen – nap-hold motívum és a madarak között a csillag a kozmikus örökkévalóság tükre. Az elveszett paradicsom iránti nosztalgia csendül ki e műből, amely már – és ezt Németh János is tudja – csak a művész képzeletében él, de legtöbbünk elvágyódásának titkon keresett színhelye.

Az ábrázolás struktúrája két horizontális (csaknem) egyenessel és a két párhuzamos, diagonális irányú domboldallal erőteljesen racionalizálódott, a kompozíció szinte tektonikussá vált. E lényegét tekintve józanul rideg szerkezet szokatlanul újszerű Németh művészetében, bár most sem szembetűnő, mert az organikus formavilág mögött nagyrészt feloldódik, s minden bizonnyal szükség is volt rá a kiemelt, központi motívum hiánya és az aszimmetria miatt. Mégis, megmarad valamilyen bizonytalan szárazság-érzet utána, aminek eredete csak a szerkezeti szigor tudatosodása nyomán válik világossá számunkra. Talán arra is visszavezethető ez az érzet, hogy módosul a szimbolika jellege is: a természeti és a kultúrtáj elkülönül egymástól, viszont emberi lakójuk hiányzik, az egyes motívumok hierarchiája pedig megszűnik, s ennek révén maga a mondanivaló általánosabbá válik, míg az irracionális értelmezési szint nagyrészt elsorvad.

Németh köztéri alkotásainak (is) hangsúlyos vonulata a vallásos szimbolikát hordozó. Több alkotását kifejezetten liturgikus térbe (templomba) készítette (Zalatárnok, Assisi Szent Ferenc, Alsónemesapáti, keresztúti stációk, Zalaegerszeg, a ferences templom keresztelő kútja stb.). A zalaszentiváni Piéta szobor, az egerszegi Szent Rókus-dombormű, a mendei, galgamácsai Szent István-emlékmű, a zalaszentmihályi Szent Mihály-relief megrendelőinek a hagyományokhoz való ragaszkodása mellett a művész hitéről is tanúskodik.

A külső mellett a belső rendezettség igényének egyik legtisztább leképezése ez utóbbi alkotás. Az angyalfejedelem figurája ezúttal nem a leginkább megszokott barokkos szertelenséggel került megfogalmazásra. Alakját csúcsíves fülke öleli körül, ez az átellenben álló ősi templom ablakíveire reflektál. Szent Mihály lángpallosára támaszkodó, rettenthetetlen harcosként jelenik meg, Isten országa őrizőjeként, lábainál a legyőzött sárkánnyal. Pallosa egyszersmind diadalmas kereszt és az ítéletre utaló mérleg is, amit a szigorú szimmetria is kidomborít. Az ív csúcsában a kozmikus dimenzióra utaló nap-hold szimbólum és alatta a csillagok szerepe nem hangsúlyos, hisz Szent János Apokalipszise szerint a mennyei seregek végső diadalakor a föld mellett az ég is elmúlik. Nincs már rájuk szükség, hisz Mihály legyőzte a sötétség urát, a rend és a világosság immár örökre szóló vereséget mért ellenfelére, a káosz árnybirodalmára.

A művész hite révén tudja a régiek szemével és bölcsességével szemlélni világunkat, s bár az talán teológiailag nem minden szempontból egzakt, de a mindennapokhoz szorosán kapcsolódva irányt mutató belső töltést ad. Nem csak az istenire, az emberire is irányul, s ennek révén telik meg élettel Németh János művészete, és gyakorol nehezen megmagyarázható vonzerőt közönségére.

Kostyál László

"Professed in the streets and squares..."

On the collective works of János Németh

Art is like a swollen river flowing away foaming but dignified, both its source and destination unknown. You can only see its constant stream and the abundance of items dragged along as sediment – some float on the surface and you can rest your eyes on them until they disappear beyond the horizon; the others emerge for only short periods, sometimes only for a wink, and vanish from your sight in an instant. But you may feel that most of these elements are invisibly swept along in the relentless flow, always hidden in the depth of the river. Though it is not part of the water, all of this sediment moving along in the river is still an organic, essential component of the phenomenon, indicating the river's strength and course. Because the river's inevitable journey began somewhere and sometime long ago, the river will presumably come to an end in a similar way when it tames down and returns to its bed, its current ceasing to be a current any more. Art has its "fixed stars" floating on the surface for long periods of time and "comets" that appear again and again for a short while, as well as representatives (adrift in the depth) who rarely, let alone never, are exposed to the lime (or sun) light. You ask me what the light of a fixed star depends on? Perhaps talent? Perseverance? Invention? Prosperity? Luck? Perhaps all these are necessary for the light to burn for a long time until it vanishes beyond the horizon.

The flow of art has long kept János Németh on the surface – he is a fixed star whose light illuminates a long path. But who is this man anyway, erect under the burden of seven decades, still young though wrinkled, modest with his enviably enormous life-work, always cheerful even among troubles, and wise in his simplicity? ... Yes, this is exactly the answer: a *man* who considers his humanity the most essential attribute of his being. He is a fallible and imperfect person, one who does not simply bear but glorifies his fallible and imperfect companions. He can tolerate monotonous mediocrity without being touched by it, and he is able and dares to aim ever higher, to be nicer and better, to look beyond the untruthful shallowness of everyday life. He is a man who can believe in God, grapple with the meaning of life, and feel affection, and he is even able to express all this through his art. To this end he does not use language as a medium (although his autobiography proves his literary skills as well), but – in imitation of God – clay: "God formed man out of the clay of the ground and blew into his nostrils the breath of life, and so man became a living being" (I. Moses 2,7). The Creator formed man – the Supreme Being – out of clay, which is exactly what a ceramist does when beginning his work, similarly ennobling the ignoble dust by blowing his similitude, the breath of life, into the clay. The alpha of this idea is naturally the work of God while man's idea is merely a reflection of the original. We refer to the depiction of this reflection, in other words, as art. János Németh was able to grasp the full meaning of this apparently simple sentence with his life's work. His universe is centred around man, while its idea – Universe with a capital "U" – is centred around God. According to the Scriptures, six days was sufficient to create the latter, while the former required, even open-ended, four-and-a-half decades to thoroughly tell the story of humankind. Though the artist kept telling this tale to us incessantly on jars and stove tiles of small dimensions, and through figurines and reliefs decorating rooms, he also proclaimed his message in the streets and squares like a prophet, and in places where many people can see and understand the essence of both our humanity and Hungarian identity. Where many listen, one must speak louder and more organised; where many observe, one must mould the theme

in larger dimensions and in a simpler, more concise way. This distinguished genre requires a particular way of thinking. It is not only possible, but it is worthwhile dealing with this uncommon type of art separately, for through examining each of his individual works the complete picture will emerge in a sublime way.

This is why we will not specifically mention the ancestors of János Németh, his family of stove-makers, the workshop that had a defining influence on him, or his childhood in Egerszeg. Nor will we conjure up the years he spent as an unskilled worker in the factory either, which had developed from his family enterprise, or the years he spent at college under the auspices of István Gádor and Miklós Borsos. We also pass over the years gone by in which he started to work and build a family, and began to experience his first success. We will not touch upon the later stages of his life either. All of these biographical reminiscences would only distract us from the objective at hand. Therefore, let us focus only on his art work because this area is sufficiently abundant as well.

During the forty-two years between 1960 and 2002, around sixty pieces of art left Németh's workshop. Among them one can find smaller statues as well as friezes of hall-like dimensions (the frieze of the swimming pool in Zalaegerszeg, for instance, has a surface of 24.5 m²), lonely figures and monumental reliefs telling complete stories and carrying multi-layered meaning with their refined symbolism. When observing one after the other, a logically structured and impressive career can be mapped out, and the various developmental stages of a plain but unique system of emblems and forms can be identified. His story began in 1960 with a relief (which has since been disassembled) made using coloured glaze for a primary school in Balatonföldvár, and it continued in 1965 with a relief having a similar surface made for the Children's Medical Home in Szombathely. After another interval of five years, which was also a period of artistic refinement, from 1970 on the artist received commissions continuously. During these years he began integrating glazed chamotte into his craft, and he has used this technique ever since.

In 1971 János Németh was asked to create an enormous *frieze for the indoor swimming pool in Egerszeg*, which has been his most significant work of art to date considering its dimensions. He derived his choice of theme and some of the forms from ancient mythology: sea-gods, mermaids and fish fill the relief area enclosed with two ships at both sides, and the figures of Venus being born from a shell and Neptune grabbing his trident are in the centre. This latter figure has been moulded as a separate statue as well by the artist. Some of the components of the dynamic, stump and exuberant figures were formed by intersecting the "solids of revolution" visibly moulded on the potter's wheel by planes. The motifs of the frieze do not make up an organic composition because they simply line up one after the other. The artist did not attempt spatiality or proportionate moulding, for his aim was to fill the ribbon of depiction with emblematic and emotional elements as completely as possible. The symbols are only loosely interconnected, as he did not intend to create a system of emblems suggesting more than their tangible meaning. The figures are refined, shapely, and comic with their naive shapes, making the artistic gesture of anti-heroism seem relatively natural to the observer.

In the *Savaria relief* made six years later in 1977 (displayed in an X-ray laboratory in Szombathely), the most significant change is the denser and more complex nature of the symbolism. By cognising the relief as four iconostases of differing sizes, Németh could condense the content. He organised the theme along diagonals – the left diagonal referring to the Roman Empire and the right one to the eternal renewal and evolution of life. The largest field is taken up by the artist's favourite motif, which is an emblem professing to the

eternal cycle of winter and summer, night and day, youth and old age. Within this circular form there is also a male and female figure. This motif recurs many times and is highly complex in its content and nature, formulated with the wise laconism of folk art. Transversally, opposite this motif there is a flower starting to grow from its seed and two pigeons winnowing freely, both of which intensify the love of life. In the top left corner there is a disciplined Roman with two horses, standing in a rigid posture with a stern profile, and opposite him archaeological motifs shed light on the scene: a chapter and an idol-like torso. An exciting question is raised by this depiction in terms of plasticity: should an illusion of space be used to form the two horses standing next to each other and the human figure standing behind them? Németh answered this question with matter-of-fact simplicity by depicting the parts that are visible from the side in one plane and ignoring the laws of perspective, reaching back to a much more primitive but nonetheless effective depiction schema.

The figure of the *Shepherd* made in 1981 for the Hungarian Embassy in New-Delhi is of outstanding significance. One might suggest that the block-like depiction enclosed in symmetry reached its peak in Németh's art with this piece. The two legs, the body and the head of the moustached shepherd figure leaning on his crook and wearing a sheepskin coat and a kalpak are truncated cones. The synergy of the cones is only broken by the huge arms clinging to the body and the heavy crook, as well as the nose dividing the face and the long moustache. The artist had reached a point here from which any further step towards abstraction may have rendered the piece unrecognisable, so he returned to a plastically more relaxed depiction. The figure itself is an emblem, for when looking at it we definitely do not think of a shepherd grazing his herd in the mountains. It is evident that this figure represents the fierce shepherd of the vast Hungarian Plains, who rules the landscape and the whole herd with a mere wink, and who is perhaps the most effective symbol to express our millennial national character.

Two years later another important stage began, and the *frieze of the Keresztury House* in Zalaegerszeg was sculpted. Both the ceramist and poet, Dezső Keresztury, clinged to their native land with equal love and awe, and the relief, an incredibly dense depiction of this feeling, became the first in a series built around a similar theme. (Kölcsey Ferenc Grammar School, Zalaegerszeg; the Hungarian Embassy, Canberra; Forest Hungary office building, Zalaegerszeg, etc.). The ideal of the Zala homeland is exhibited in this first piece of the series: the thatched wine cellar built on top of a gentle, rolling hill between vines; the typical road-side cross of Göcsej; the Calvinist belfry; the stream that might be hiding Attila's treasures in its water; the cows grazing on its banks; the bunny couching between field flowers; the scythe-man sitting under the giant tree of life with wise imperturbability, meditating upon the hidden meaning of life. His thoughts presumably carry those of the artist, since he feels he belongs to this habitat as well, to the world of villages preserving earth-smelling, flower-scented, century-old traditions. The joint apparition of the tree and the scythe-man also refers to life and death, and to genesis and fate at a deeper level of meaning, entwining the everyday life of simple peasants with this eternal cycle.

The various elements of the frieze are placed next to one another with obvious naturalness. We almost feel part of the landscape; we can touch its details, drink the invigoratingly fresh air, and admire the warble of birds. However, no anatomical fidelity, no rule of perspectives, nor any other academic scroll bound the artist's hands. The technique derives from the immediacy and naturalness of folk artists raised in a different school, artists who could depict everything in a most effective way.

In 1983 Németh also moulded the *Transport relief*, which is on display in Kaposvár. Working in a way that was unusual for his world of plastic arts, he was given a task requiring him to represent means of transport. This work was not centred around man or the landscape, but around the artificial world created by the former. The coach, the engine, the ship, the milk float and the aeroplane appear in a simplified yet authentic depiction, which resembles a child's drawing. The direction of their movement is always parallel to the plane of the frieze, limiting the area of the composition to a relatively narrow stripe blocked by the basic plane at the back. There are also toys in the relief crowded together yet still independent of one another in order to fill the available surface as completely (and masterfully in its realisation) as possible, as if shoved into a drawer, symbolising the variegation of modern passenger and commodity transportation. As a result of the artificial nature of this subject matter, the mettle typical of the master's other works is missing.

The *frieze of the Kígyó Pharmacy* in Zalaegerszeg, made in 1986, presents emblematic figures of healing from both ancient and Christian traditions. In the centre the tree of life functions as the axis of symmetry; its roots feed on the waving water of life and the tree supports a shining sun-disk. Next to its trunk, with hands touching and faces looking at us, stand the figures of Hygiea and Esculap borrowed from Greek mythology. Hygiea is carrying a plate of magic plants in her hand, while a snake is twining itself round Esculap's stick, which is a symbol for pharmacies. At both sides of the piece figures of two physician saints of the Eastern Church, Cosma and Damian appear holding a flask and a gallipot respectively. The former is wearing a Hungarian-like flower-decorated cap; the latter a broad-brimmed hat. In spite of the harmonic composition, there appears to be a great gap between the figures of the two cultures, as if an entire world stood between them. Despite Németh's simplification, the two mythological figures bring to mind classical Greek art, while the strict profile of Cosma and Damian as well as the monumentality of their figures refer to the depiction schemas of the Assyrian-Persian cultures. This very difference is to exemplify the universal character of healing and pharmacies spanning over ages and civilisations, with the tree of life in the centre supporting the sun as a pillar, under the foliage of which the ill of all ages may find salve and begin to recuperate.

The tree of life symbol, which plays a central role in Németh's art, reaches its zenith in a *relief* sculpted in 1994 for *Kinizsi Pál Secondary School* in Zalaegerszeg. The two largest branches of the giant tree of life are holding the moon and the stars on the one hand and the vitalising sun on the other. At the top of the relief a phoenix is nesting, the symbol of the eternal renewal of life, and the roots of the tree are being washed by the river teeming with all types of aquatics, such as fish and shellfish, surrounded by exuberantly scented flowers and a riping field of wheat, at the root of which one of the searching birds of the skies can find its daily food. Life – the artist professes – is eternal. Let glorious days and dark nights, summer heat and thrilling winter that makes us shiver come; let grains of wheat fall into the soil and bring new crops; let any water flow down the river; let the phoenix perish any time, for it will still be reborn: *Vita brevis*. The tree of life is an ancient pagan symbol preserved in folk art, but the whole allegory can still be interpreted from a Christian perspective as well: "As long as the earth endures, seedtime and harvest, cold and heat, summer and winter, and day and night shall not cease", God said to Noah after the flood (I. Moses 8,22). Life is a central concept of our earthly world, the innermost essence of our existence – it is common to plants, animals and man, the medium of both religion and secularism, the root cause of every utterance we make. Despite the various interpretations of its meaning, life is to date the biggest unsolved mystery of all, and the most precious treasure of anything living. This treasure manifests itself in the artist's pictorial confessions.

The *Fishermen's monument* in Vonyarcvashegy, made in 1993, commemorates a tragic event that took place in 1729, in which six of the forty-six fishermen crew from the Vashegy village within the Festetics estate lost their lives when slabs of ice crashed into their boat during a fishing trip on Lake Balaton. A votive chapel was erected on Saint Michael's Mount to honour the forty crew members who luckily escaped this tragedy by climbing onto a piece of ice. The relief was made for the mortuary under the chapel. As it was not possible to incorporate all forty fishermen into the design, only four appear. The two fishermen on the left are holding the fish-laden net tight even amid the danger; the one on the right looks horrified as he is kneeling, holding a trident and pointing to the ice dancing on the tempestuously rolling water. The fourth fisherman, the central figure in the relief, is looking at us and holding his hand towards the guardian angel of fishermen descending with outstretched arms. This fisherman already sees the route of escape. High in the sky the sun is setting, and next to the sun there is a crescent moon with elks flying across it. The way Németh tells the whole story in a condensed scene is powerful. Among all of his techniques of expression, uniform composition and sequential figures play a significant role in this piece. Although the four fishermen are placed at the base of the relief, as if they were acting on a narrow stage, we can feel the depth in the scene, which is further emphasised by the raging storm in the background while the exclusivity of the profile and frontal view of the figures is ignored. The other important technique used in this composition lies in the expressiveness of the hand and head movements of the fishermen. These details help us grasp the pith of the story.

A niche in the front of the former county hall in Zalaegerszeg (today it houses the county archives) provided an ideal location for *The Guardian of the Zala County Crown* figure, completed in 1997. This piece depicts a hussar robed in a decorative garment, riding a horse with the county arms on his horse's blanket. The figure's sculptural peculiarity is due to the unusual combination of portraying him from both the side and front. The head of the horse piaffering with its leg in profile turns towards us, as does the hussar's upper body and face. Consequentially, we might feel this work of art the inspired successor of Verocchio's imposing Colleoni statue in Venice, or of the honey-cake hussars from the marketplace. This duality was evidently the master's intention. The naive charm of the figure, the elaborateness of the dolman, the sword, and the ornaments of the arms, and the overwhelming childhood memories generated by the honey-cake, make us forget the unreality of the depiction. It does not matter that the hussar's right hand *in front of* the horse's neck and *under* its chin defies the logic of spatiality, but that hussar's hand can be seen in full. It is of no consequence either that the horseman is depicted partly from the side and partly from the front (as if it followed the characteristic law, which is the *law of typical surfaces* of antique Egyptian tomb paintings), but that image of the popular hussar honey-cake or its cake pan manifests before our eyes. The crown guard is not only a handsome and grim soldier, but a brilliantly formed, well-proportioned, nevertheless life-like fairy creature, whose everyday observers, partly due to the emphatic county arms, feel him especially their own.

The artist's work which grew out of the cultural and artistic prosperity of the millennium year celebrating the foundation of the Hungarian State is the *ornamental well in Százhalombatta* (2001), a frieze depicting the legend of the "miraculous stag". The task was unusually complex, since the ceramist-sculptor and Károly Szerdahelyi, an architectural colleague, had to work in partnership to make the design fit into the context of a catholic church built with the typically organic features of Imre Makovecz that draw on ancient Hungarian symbolism. The relief has distorted proportions, and in terms of its dimensions,

its height is quite low compared to its width. It is located at the side of a circular water surface – an ornamental well – to allow the church (when observed from the opposite side) to tower above it. The blue mirror (the bottom of the basin is painted blue) duplicates the view, providing an extremely striking image when seen under the floodlights at night. The legend of the miraculous stag and ancient Hungarian symbolism are derived from the same source. The relief and the church, due to their character, harmonise with each other, and the well serves as an allegorical element reflecting the heavens on the surface of the water. The frame of reference focuses not on the paganism of the ancient faith, but on the identity of Hungarians. The cross on the top of the church tower dominates the scene.

In the centre of the frieze we can find the miraculous stag, his head bowed, sipping from refreshing water rippling down both sides. Above the stag a sun-disk turning into a crescent moon is shining, and a few stars are twinkling between the branches of the stag's antler. He has made a shelter for himself among the trees in the surrounding woods, and on the ground between the trees sleep the legendary brothers, Hunor and Magor, with their bows and quivers lying beside them. On the other side, under the shield of a wind-torn tree two chargers are grazing and a peeper is twittering in the tree. The distant ancestors of this tree and the sleeping figures might be of a similar nature to the motifs in the friezes bordering the descent to the crypt of the cathedral in Pécs, carrying complementary narrative elements (from the 12th century, however). With all this said, it might merely be the creator's mentality that bridges the two works. The drinking stag itself is carrying the total cosmos on its antler branching like a tree, and its symbolic meaning is associated with the tree of life, a fact further emphasised by the water motif. We might associate the tree of life with creation, the water of life and the headspring. The soothing juice of the tree of life feeds the stag, the symbol of life bearing the cosmos in this depiction. The two brothers found a resting-place next to this spring, which is one of the major thoughts expressed by the combination of the church, well and frieze in Százhalombatta. As a gesture to the *genius loci*, at both ends of the relief ribbon references are made to the origin of the name and history of the town. The barrows refer to the name of the settlement and the galley to the town having once been an ancient Roman port.

An office building in Zalaegerszeg is ornamented with a frieze entitled *Allegory of Zala*, which was sculpted in 2002. It continues with the techniques from the first piece of the series, the frieze of the Keresztury I house completed twenty years earlier. After two decades the structures have become clarified, the forms refined and the crowded nature of the composition resolved. There are more natural motifs among the symbolic and pictorial elements, and the print of the Göcsej men's hands shaping the landscape is only portrayed in the upper stripe by the well-kept vines and the outline of the church in Böde, which dates from the Árpád age and is considered the most typical symbol of this period. The entire piece feels more concrete and organic, and the separate, independent life of the specific details ceases to be important. In the foreground there is a meadow redolent with wild flowers, and in the background there is a contemplative deer on the hillside and a playful lizard running about; on a ridge a forest belt is symbolised by two trees, and there is a twittering birdie in the shroud. The next ridge represents the civilised environment. The vineyard next to the church is not simply a vineyard, but is an obvious Christian symbol as well. The sky is ruled by two birds soaring free; there is a sun and moon motif above the church (the inclusion of which was not by chance), and a star between the birds symbolises cosmic eternity. The nostalgia we may feel towards the paradise we have lost is expressed by this work, which lives nowhere but in the artist's imagination – and János Németh knows it equally well that most of us secretly long to return to this place.

The structure of the depiction is strongly rationalised with two horizontal (almost straight) lines and two parallel diagonal ridges, nearly rendering the composition tectonic. The rigid structure, considering its essence, is unusual for Németh's art. This is not striking, however, because the organic forms render this structure less rigid, and it was undoubtedly necessary due to the central motif being unexposed and the asymmetry of the work. Nevertheless, a subtle feeling of dryness remains, the source of which becomes clear to us once we are aware of the structural rigidity. Perhaps this feeling may also be traced back to the shifting nature of symbolism: the natural and civilised landscape separate from one another, while their human dweller is missing and the hierarchy of motifs ceases, causing the message itself to become more universal while the irrational level of interpretation largely withers.

An emphatic selection of Németh's art also carries religious symbolism. He has made numerous creations for liturgical places, namely for churches (i.e. Saint Francis of Assisi, Zalatárnok; The stations of the Cross, Alsónemesapáti; the Franciscan baptistry well, Zalaegerszeg). Besides evidencing the orthodoxy of the people commissioning the creation of such works as the Piety statue in Zalaszentiván, the Saint Rokus relief in Zalaegerszeg, the Saint Stephen Monuments in Mende and in Galgamácsa, and the Saint Michael relief in Zalaszentmihály, these pieces also testify to the artist's faith.

The Saint Michael relief is one of the clearest manifestations of the need for both outer and inner order. In this example the figure of the "angel prince" is not based on typical Baroque *eccentricity*. His figure is surrounded by a pointed niche which reflects the arches of the ancient church standing opposite. Saint Michael is depicted as a fearless fighter leaning on his sword of flames, the guardian of the kingdom of God, with the killed dragon at his feet. His sword is a triumphant cross and a scale referring to the judgement, which is further accentuated by rigid symmetry. At the top of the arch the role of the sun-moon symbol relating to the cosmic dimension and the stars under it is not emphatic, for according to the Apocalypse by Saint John, at the final triumph of the heavenly armies, not only earth but heaven will fall as well. There will be no need for them any more because Michael will have defeated the lord of darkness, and order and brightness will have eternal victory over their enemy, the shadow kingdom of chaos.

The artist is able to contemplate our world with the eyes and wisdom of our ancestors through his faith. Even though it might not be theologically exact in every respect, it provides an inner drive and guidance strongly connected to our everyday lives. János Németh's faith is directed not only towards the divine but the human as well, and through this his art is enlivened, and he mysteriously magnetises his audience.

László Kostyál

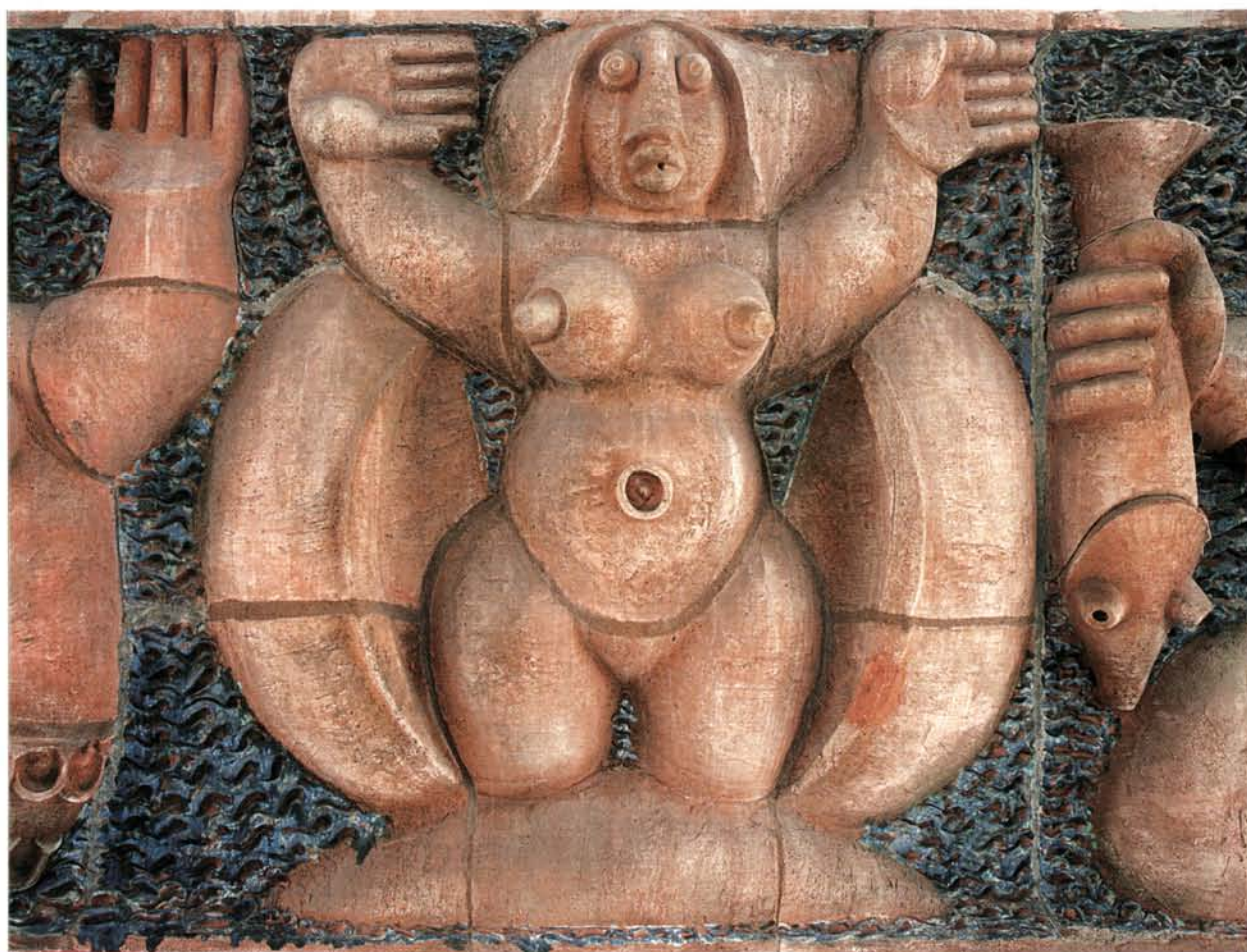
1970 Harkányfürdő, „Az ördögszántotta hegy legendája” (részlet)
Harkányfürdő, “The Legend of the Devil-Ploughed Hill”, eight reliefs (détail) 1970

1970 Harkányfürdő, „Az ördögszántotta hegy legendája” (részlet)
Harkányfürdő, “The Legend of the Devil-Ploughed Hill”, eight reliefs (détail) 1970

1970 Harkányfürdő, „Az ördögszántotta hegy legendája” (részlet)
Harkányfürdő, “The Legend of the Devil-Ploughed Hill”, eight reliefs (détail) 1970

1971 Zalaegerszeg, Fedett uszoda, dombormű (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the indoor swimming pool (détail) 1971

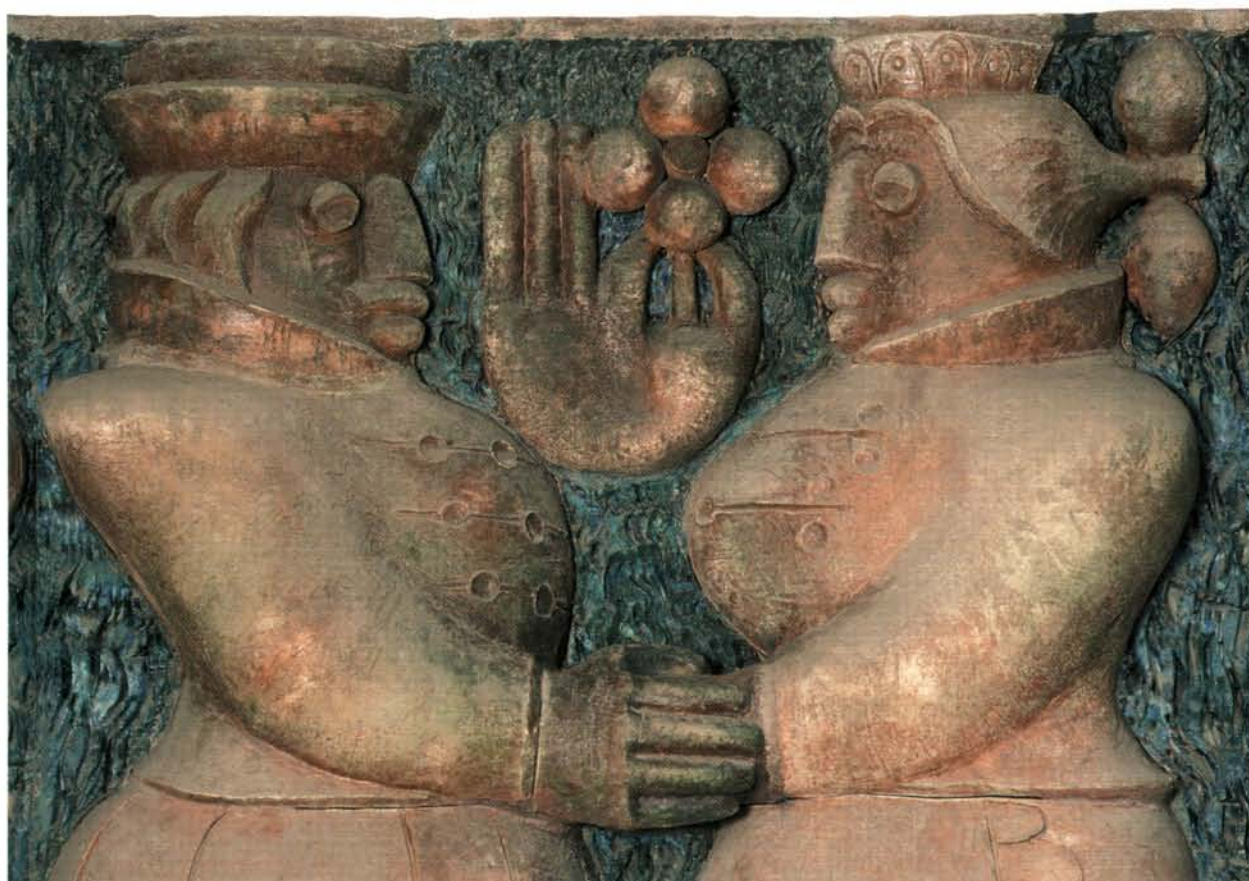
1971 Zalaegerszeg, Fedett uszoda, dombormű (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the indoor swimming pool (détail) 1971

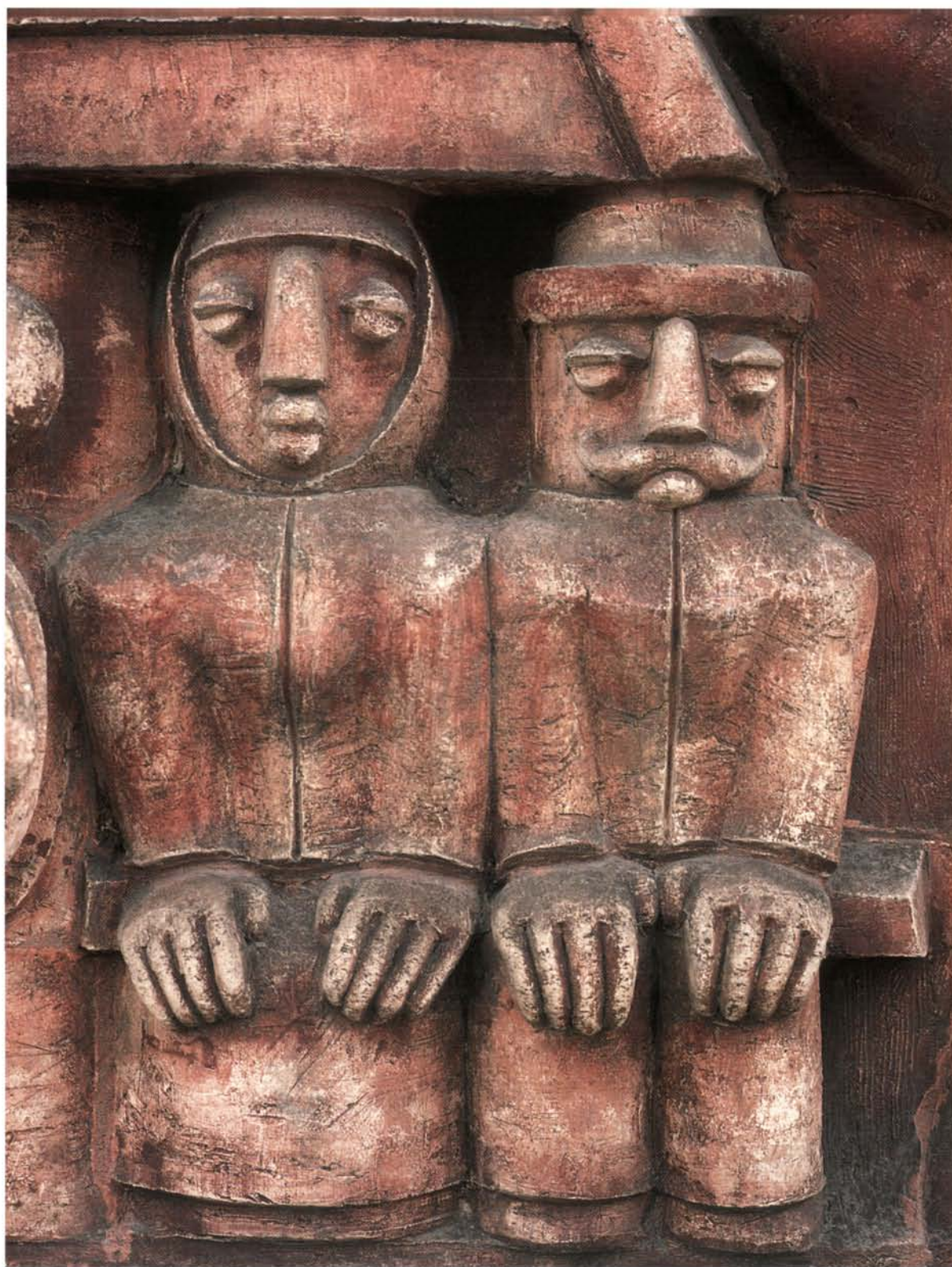
1971 Zalaegerszeg, Fedett uszoda, dombormű (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the indoor swimming pool (détail) 1971

1971 Zalaegerszeg, Fedett uszoda, dombormű (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the indoor swimming pool (détail) 1971

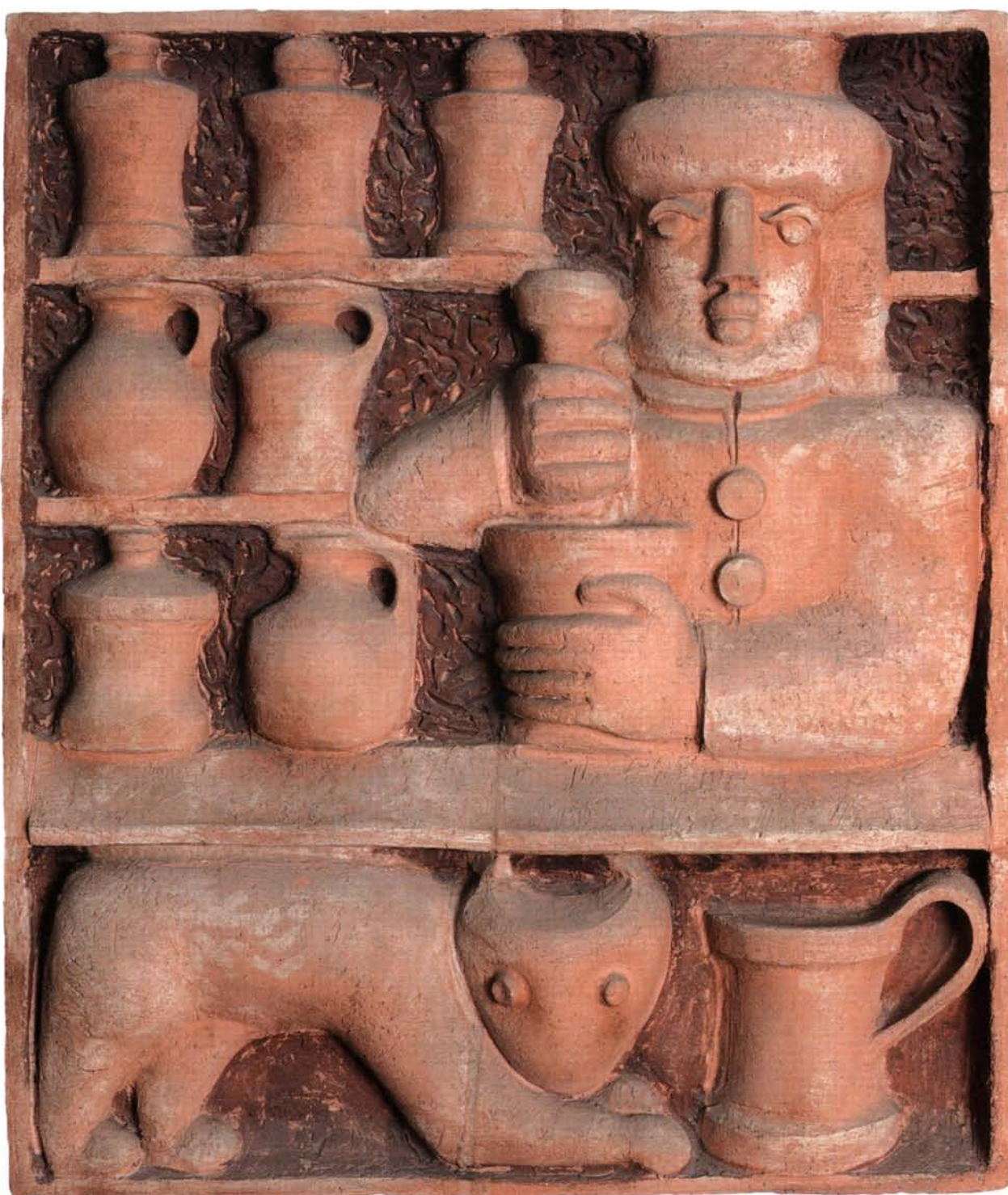
1972 Kenyéri, Művelődési Ház, „Lakodalmas menet” (részlet)
Kenyéri, Centre of Culture, “The Wedding Party” (détail) 1972

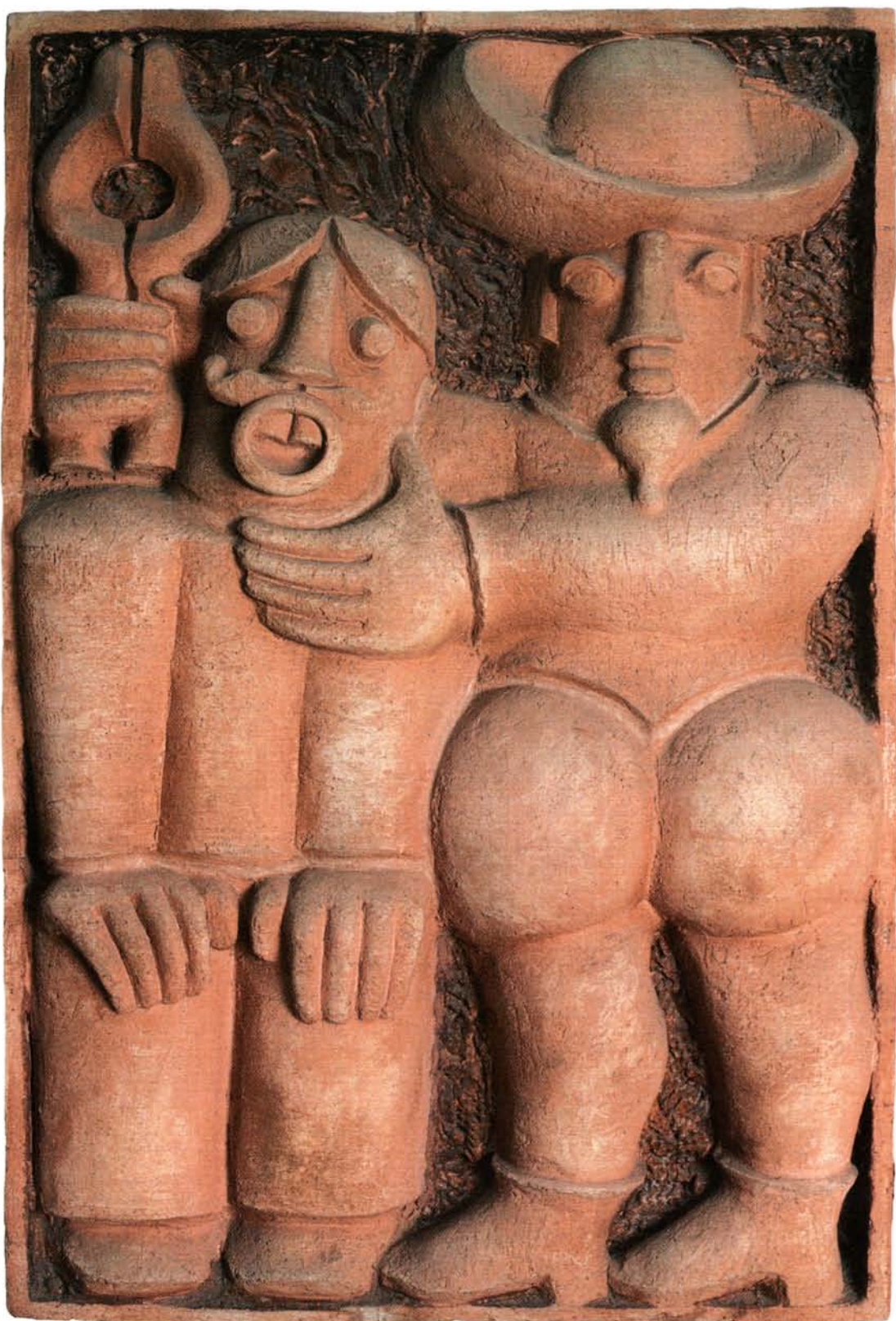
1973 Budapest, Centenárium Park, „Göcsej” (részlet)
Budapest, Centenary Park, “Göcsej” ornamental wall (détail) 1973

1975 Zalaegerszeg, Megyei Kórház, „Gyógyítás” (részlet)
Zalaegerszeg, The relief for the County Hospital, (détail) 1975

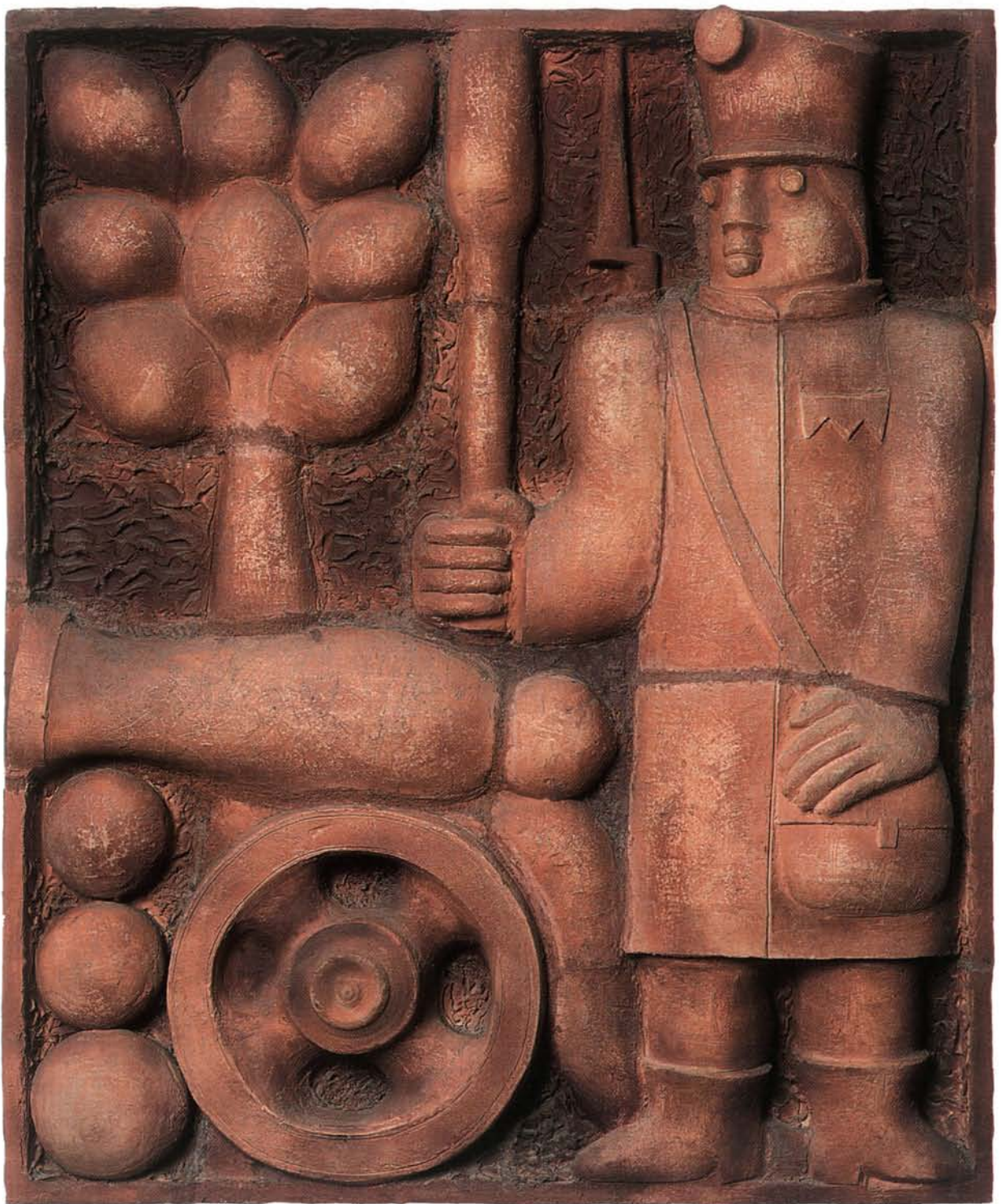
1975 Zalaegerszeg, Megyei Kórház, „Gyógyítás” (részlet)
Zalaegerszeg, The relief for the County Hospital, (détail) 1975

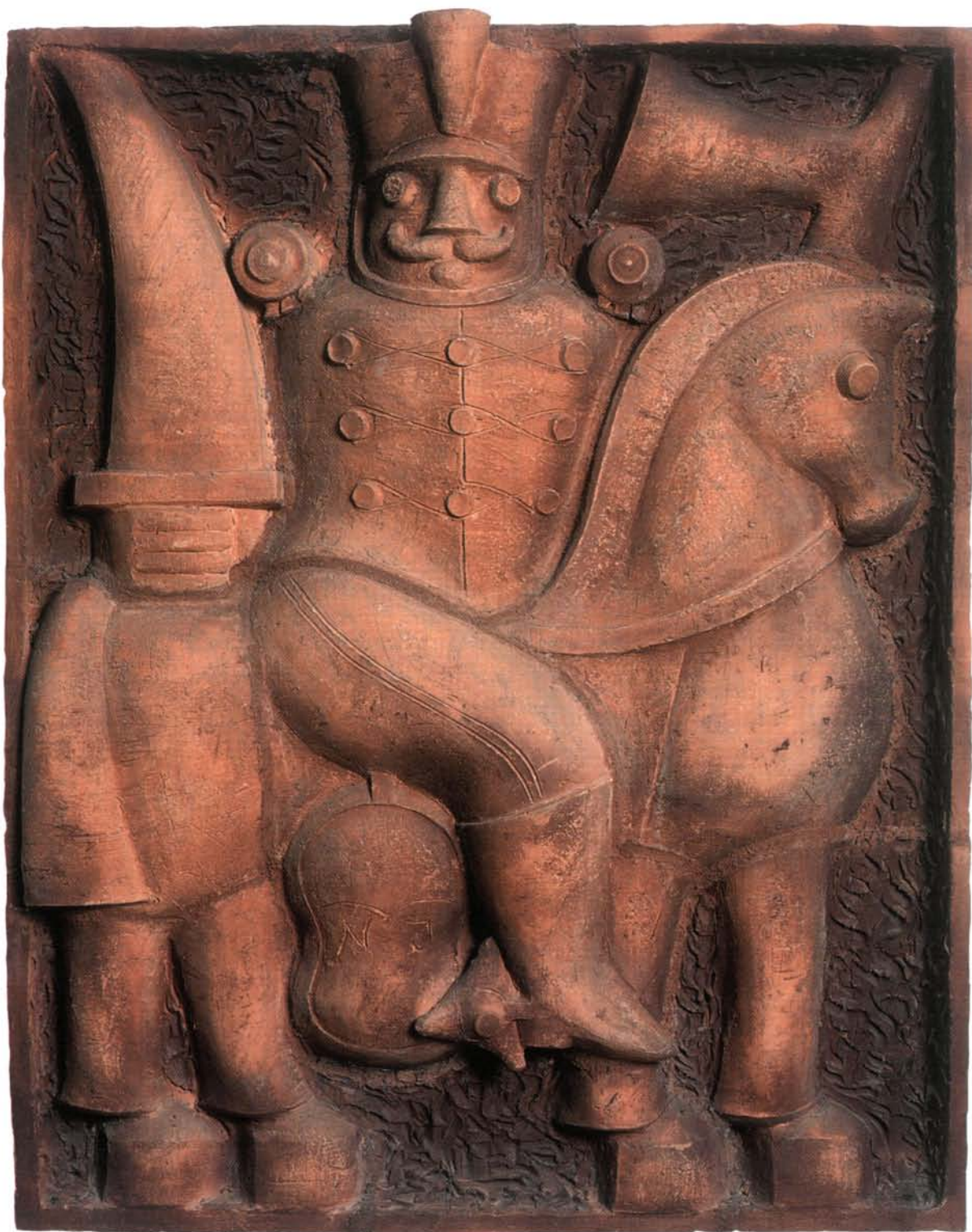
1975 Zalaegerszeg, Megyei Kórház, „Gyógyítás” (részlet)
Zalaegerszeg, The relief for the County Hospital, (détail) 1975

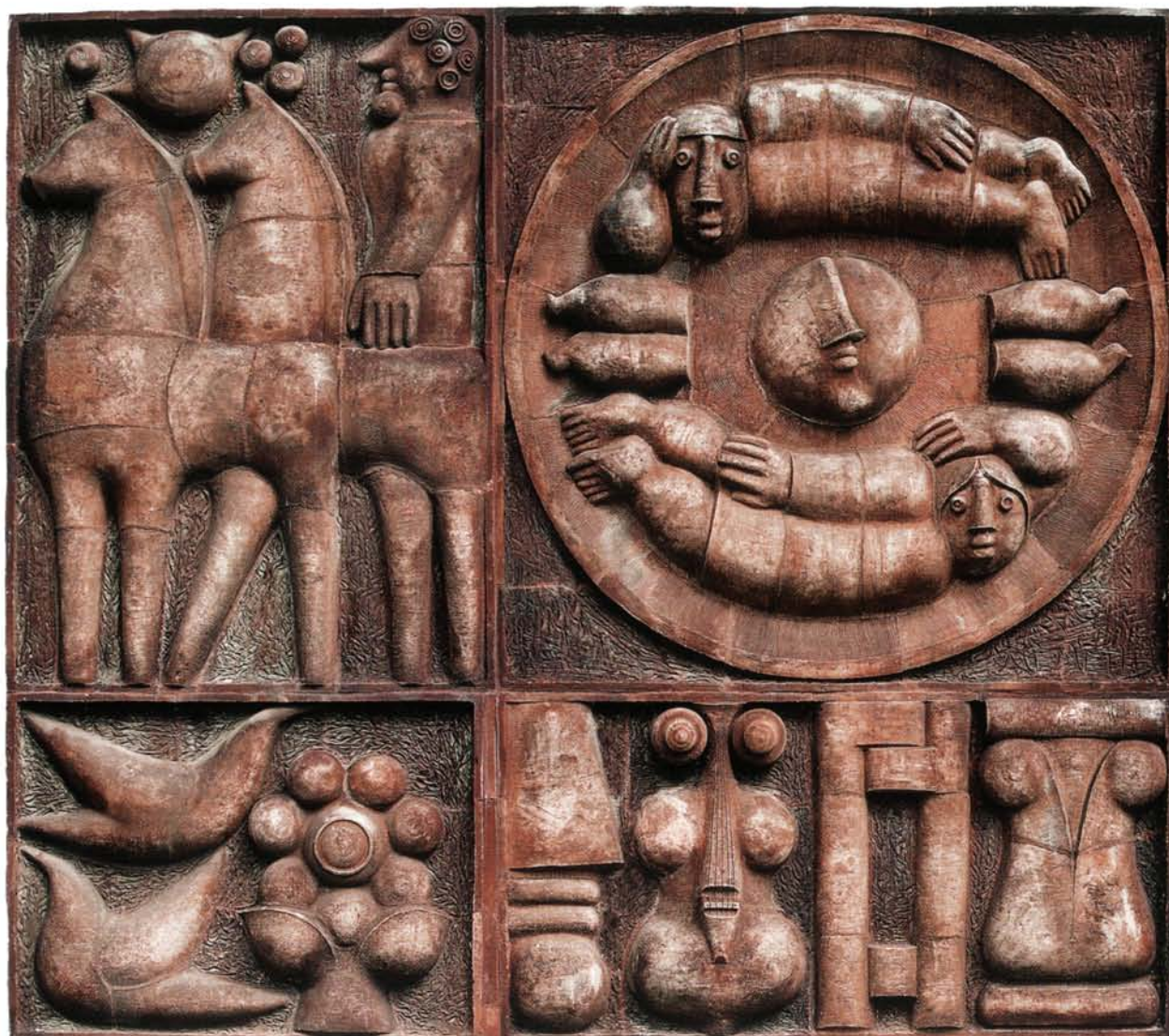
1977 Zalaegerszeg, Pénzügyi és Számviteli Főiskola „Hadtörténeti jelenetek” (részlet)
Zalaegerszeg, College for Finance and Accounting Military Baracks (détail) 1977

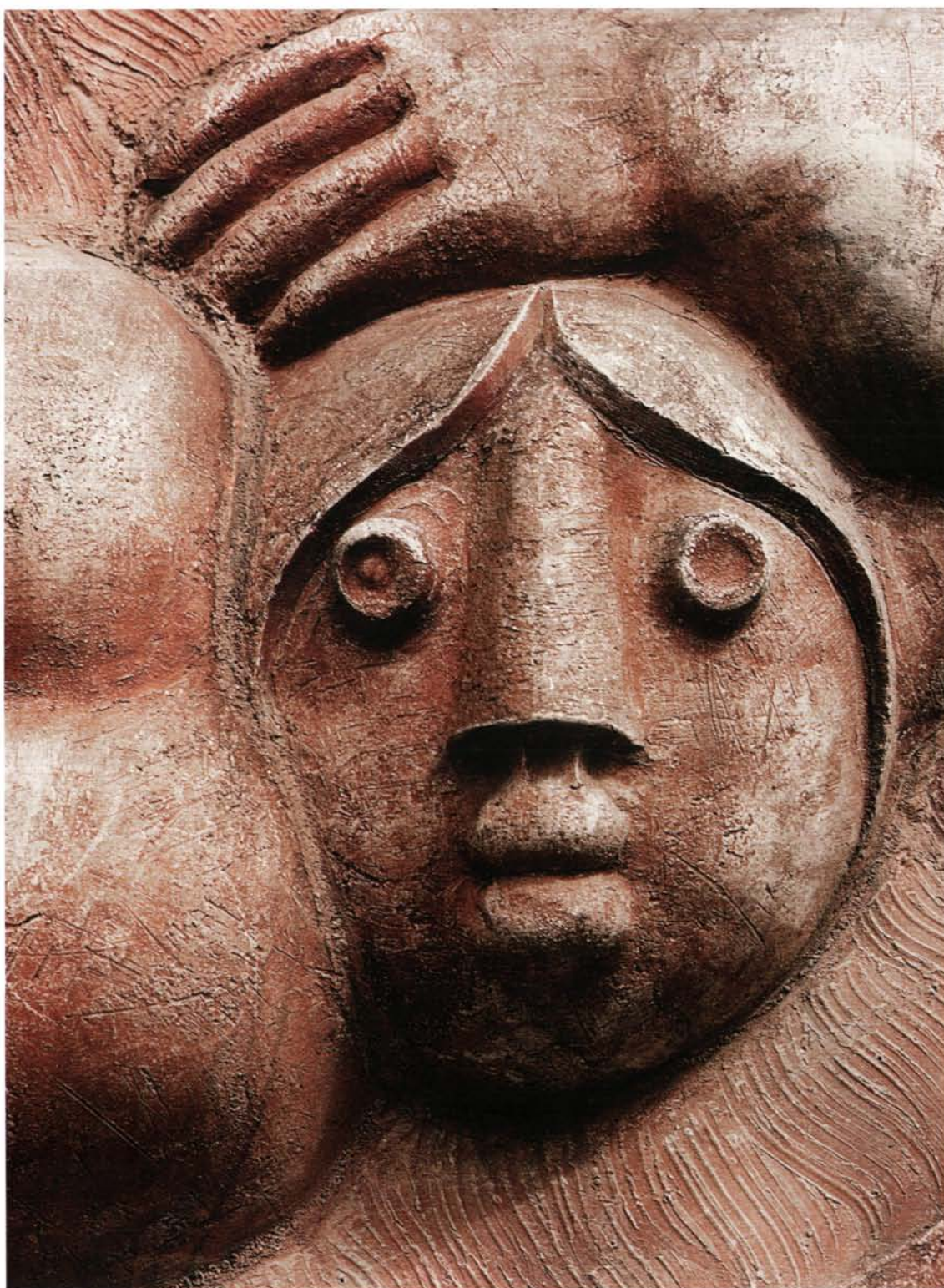
1977 Zalaegerszeg, Pénzügyi és számviteli főiskola „Hadtörténeti jelenetek” (részlet)
Zalaegerszeg, College for Finance and Accounting Military Baracks 1977

1977 Zalaegerszeg, Pénzügyi és számviteli főiskola „Hadtörténeti jelenetek” (részlet)
Zalaegerszeg, College for Finance and Accounting Military Baracks (détail) 1977

1977 Szombathely, „Savaria dombormű”
 Szombathely, X-ray laboratory: “Savaria” relief 1977

1977 Szombathely, „Savaria dombormű” (részlet)
1977 Szombathely, X-ray laboratory: “Savaria” relief (détail) 1977

1978 Nagykanizsa, Hevesi Sándor Művelődési Központ, „Négy évszak”
Nagykanizsa, Hevesi Sándor Centre of Culture: “Four Seasons”, reliefs 1978

1979 Zánka, Úttörőváros, „Neptun kút”
Zánka, Úttörőváros: “Neptune well” 1979

1981 Nagykanizsa, Hevesi Sándor Művelődési Ház előtti tér, „Négy évszak” (térfal)
Nagykanizsa, in front of the Hevesi Sándor Centre of Culture: “The Four Seasons”, wall relief 1981

1981 Kecskemét, Megyei Kórház, „Kecskés” – és „Ökrös oszlop-plasztika”
Kecskemét, County Hospital: “Goat and Ox Pillar Statues” 1981

1981 Új-Delhi, Magyar Nagykövetség, „Pásztor”
New-Delhi, Hungarian Embassy: “Shepherd” 1981

1983 Kaposvár, Kapos Volán Rt., „Közlekedés”
Kaposvár, "Traffic" 1983

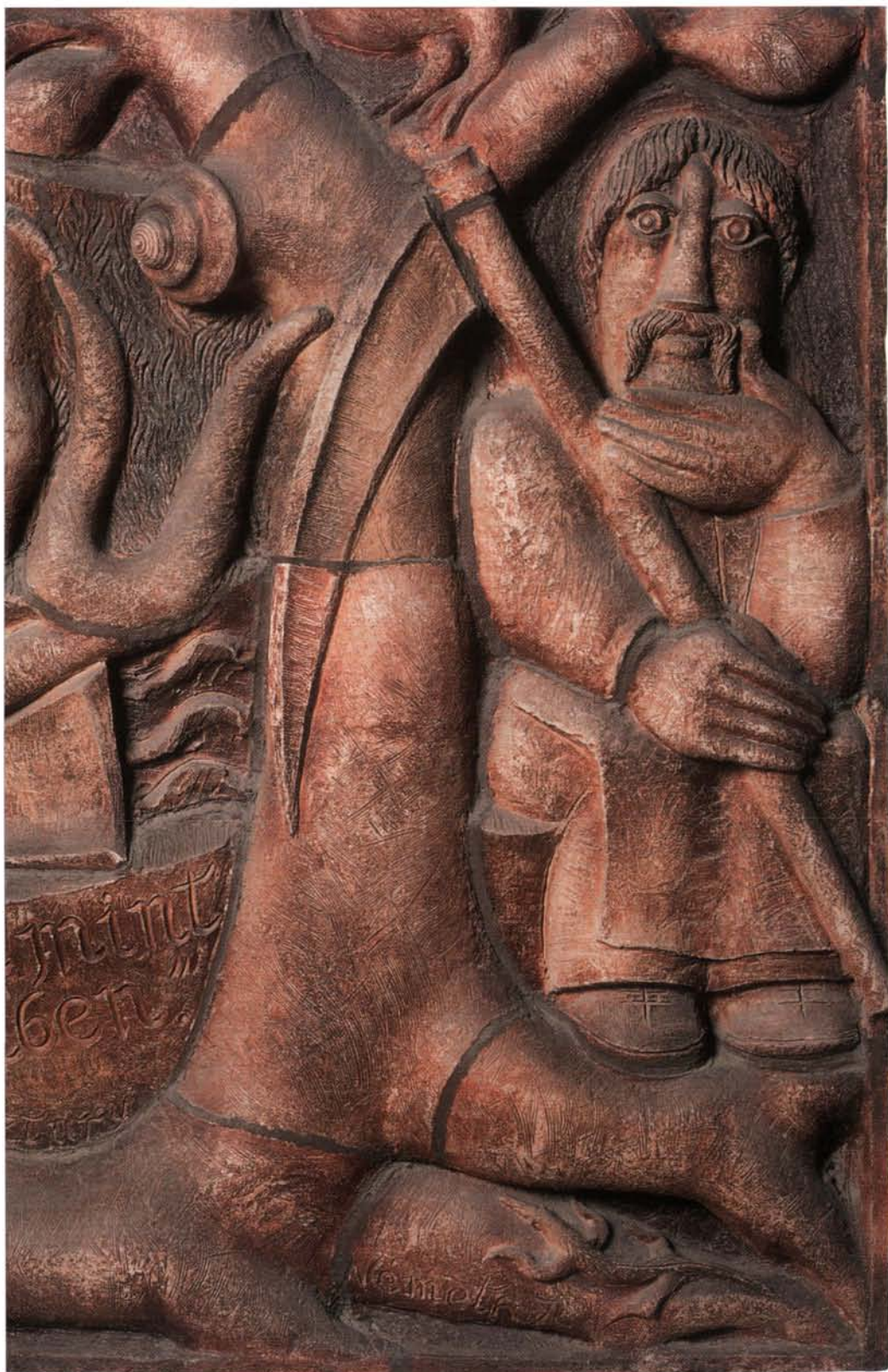
1983 Zalaegerszeg, Keresztury-ház, „Szülőföld”
Zalaegerszeg, The relief of the Keresztury House 1983

1983 Zalaegerszeg, Keresztury-ház, „Szülőföld” (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the Keresztury House (détail) 1983

1983 Zalaegerszeg, Keresztury-ház, „Szülőföld” (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the Keresztury House (détail) 1983

1983 Zalaegerszeg, Keresztury-ház, „Szülőföld” (részlet)
Zalaegerszeg, The relief of the Keresztury House (détail) 1983

1985 Zalaegerszeg, Hotel Arany Bárány, „Hordón ülő Pán”
Zalaegerszeg, The Buttery of Hotel Arany Bárány, “Pan Sitting on a Barrel” 1985

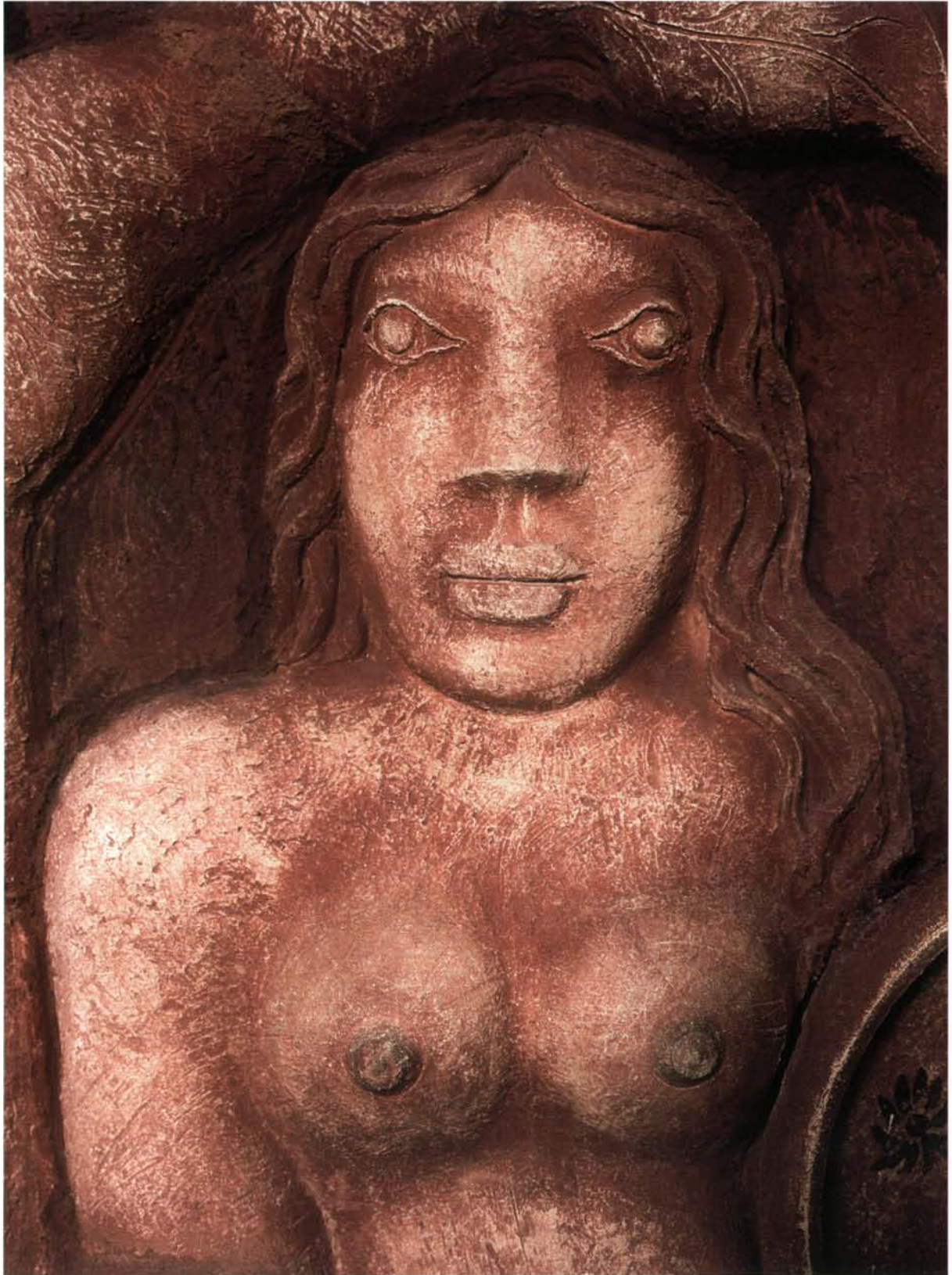
1985 Zalaegerszeg, Hotel Arany Bárány, „Serfőző szerzetes”
Zalaegerszeg, The Buttery of Hotel Arany Bárány, “A Monk Brewing Beer” 1985

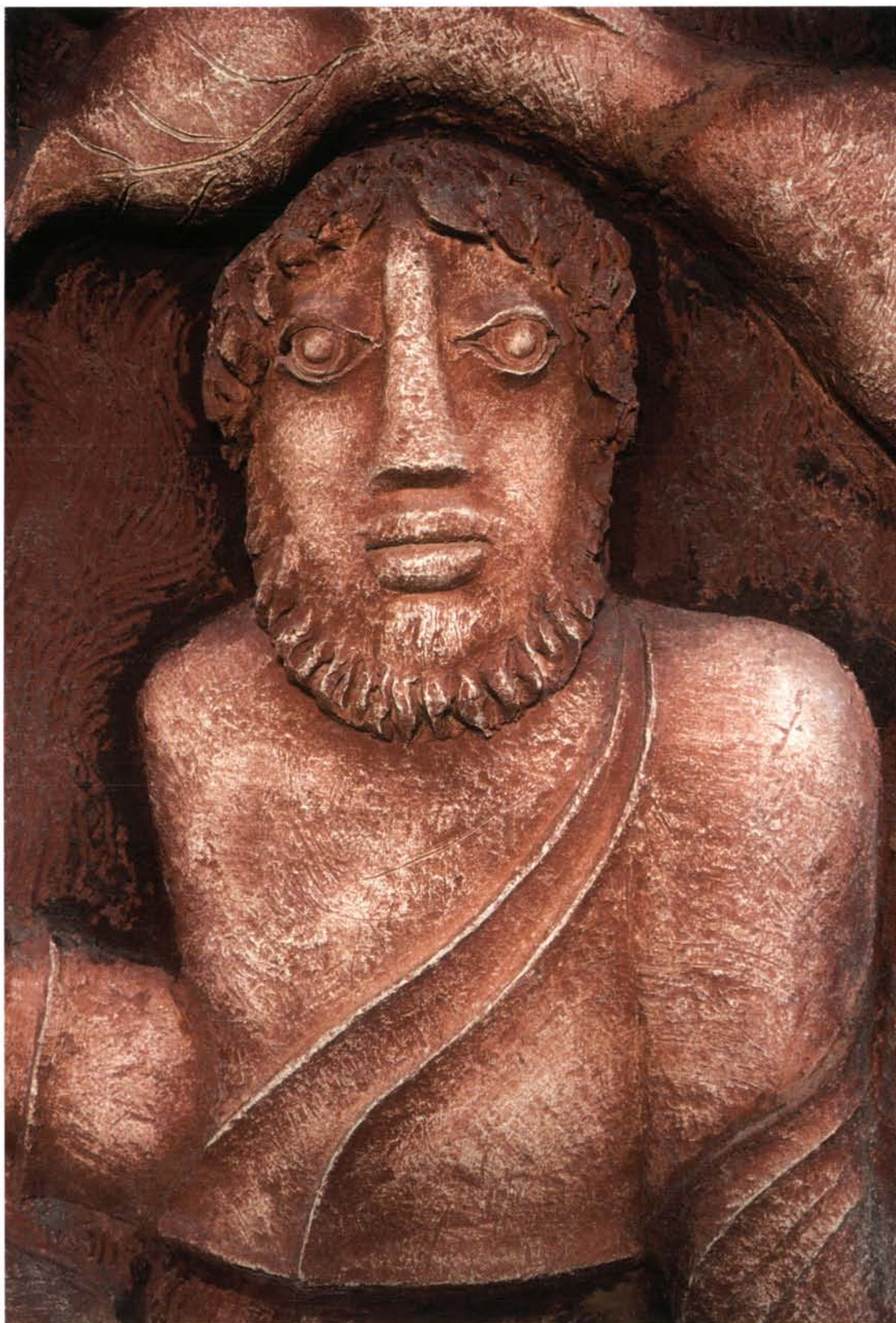
1985 Nagyatád, Díszkút
Nagyatád, Ornamental Well 1985

1986 Zalaegerszeg, Kígyó Patika, Triptichon
Zalaegerszeg, The triptych of Kígyó Pharmacy 1986

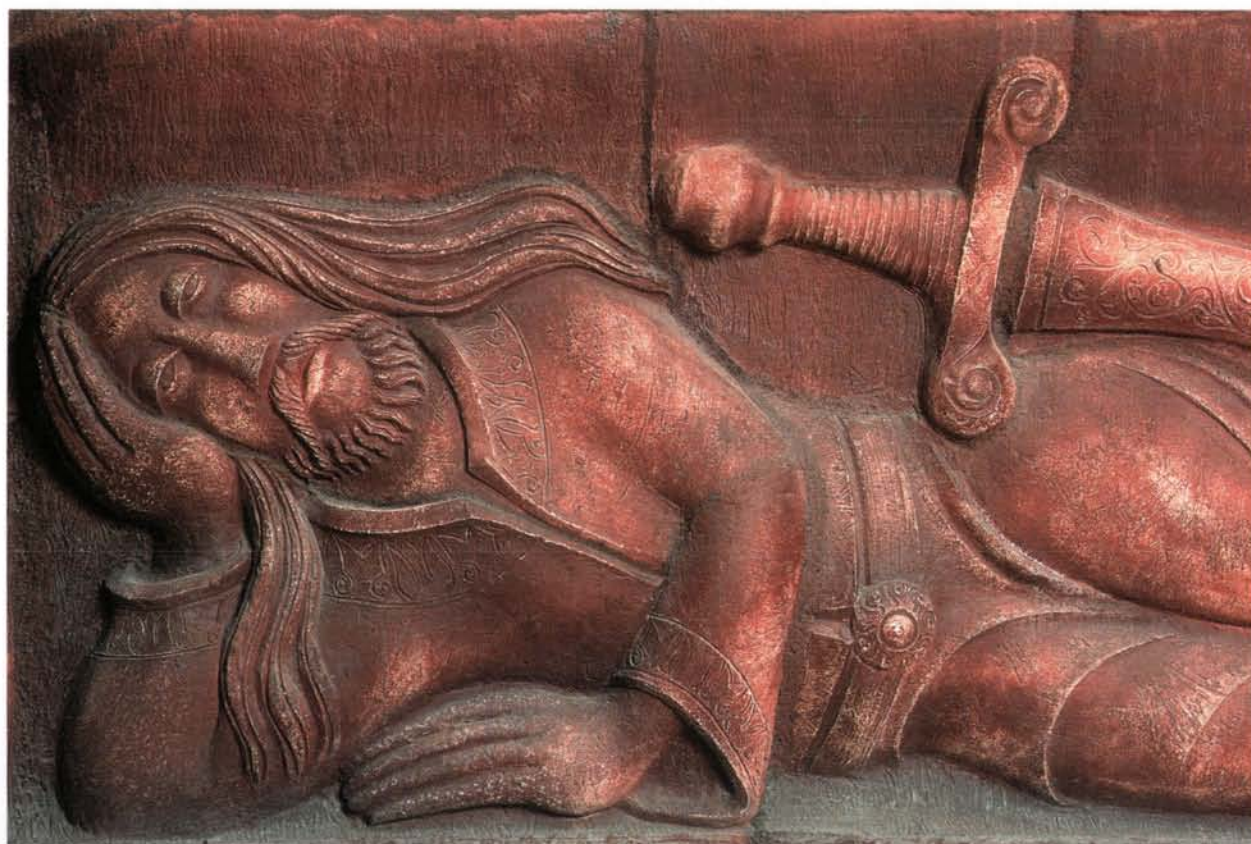
1986 Zalaegerszeg Kígyó Patika, Triptichon (részlet)
Zalaegerszeg, The triptych of Kígyó Pharmacy (détail) 1986

1986 Zalaegerszeg Kígyó Patika, Triptichon (részlet)
Zalaegerszeg, The triptych of Kígyó Pharmacy (détail) 1986

1986 Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, „Legenda”
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, “Legend” 1986

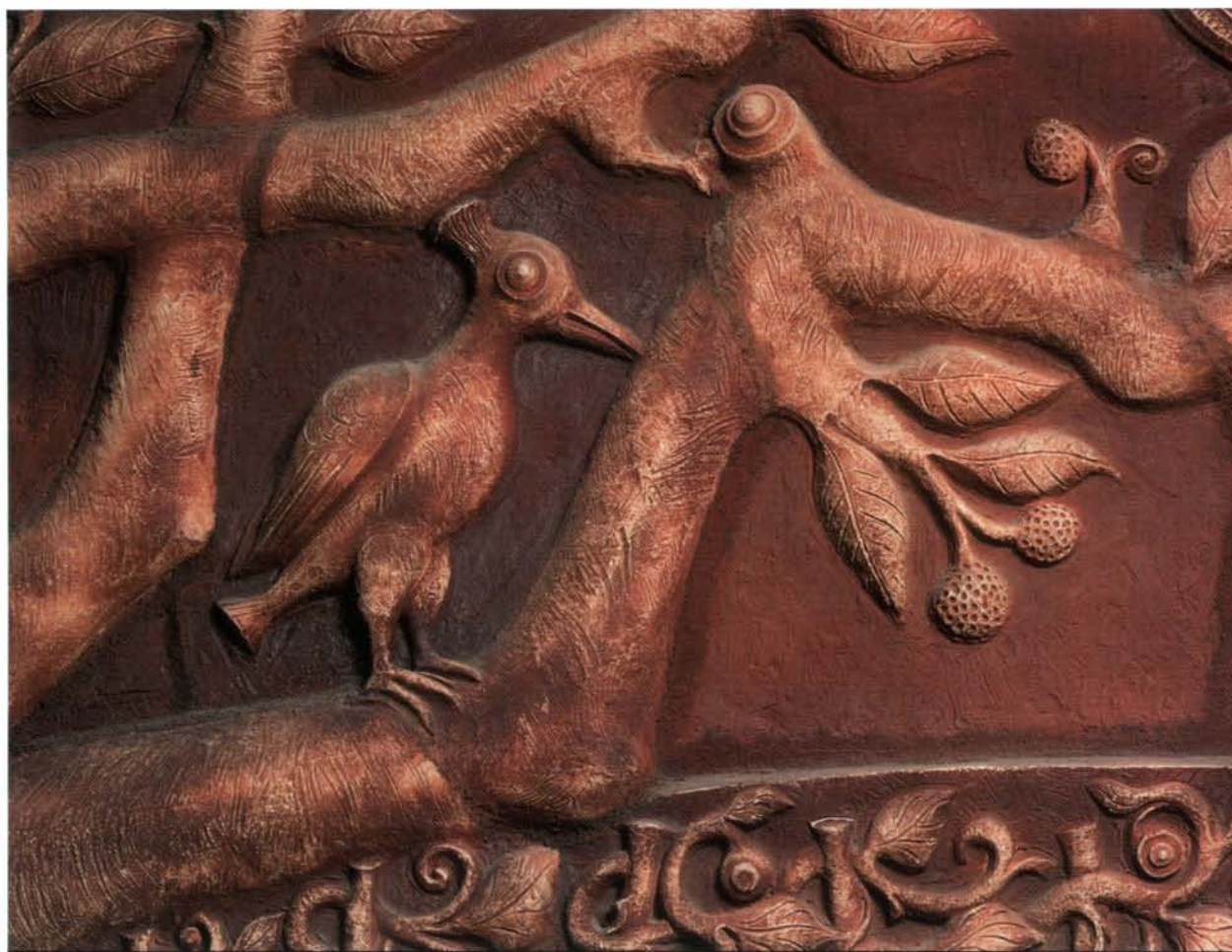
1986 Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, „Legenda” (részlet)
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, “Legend” (détail) 1986

1986 Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, „Legenda” (részlet)
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, “Legend” (détail) 1986

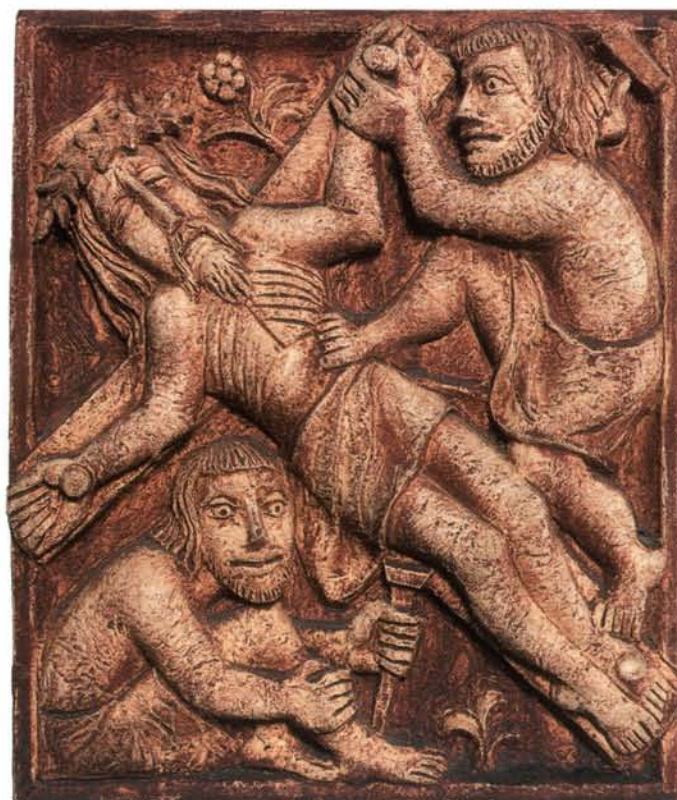
1986 Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, „Legenda” (részlet)
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, “Legend” (détail) 1986

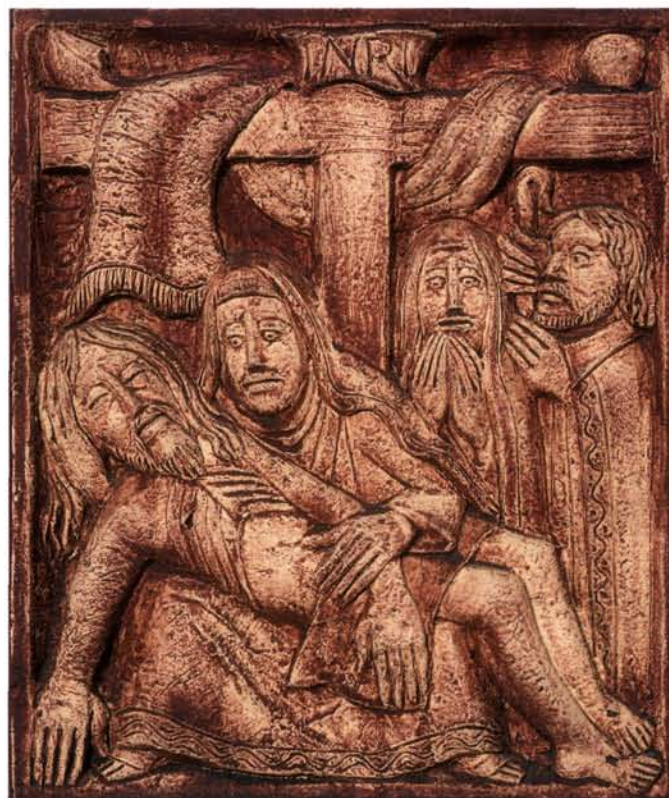
1986 Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium, „Legenda” (részlet)
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, “Legend” (détail) 1986

1990 Canberra, Magyar Nagykövetség, „Népművészet”
Canberra, Hungarian Embassy, “Folk art” 1990

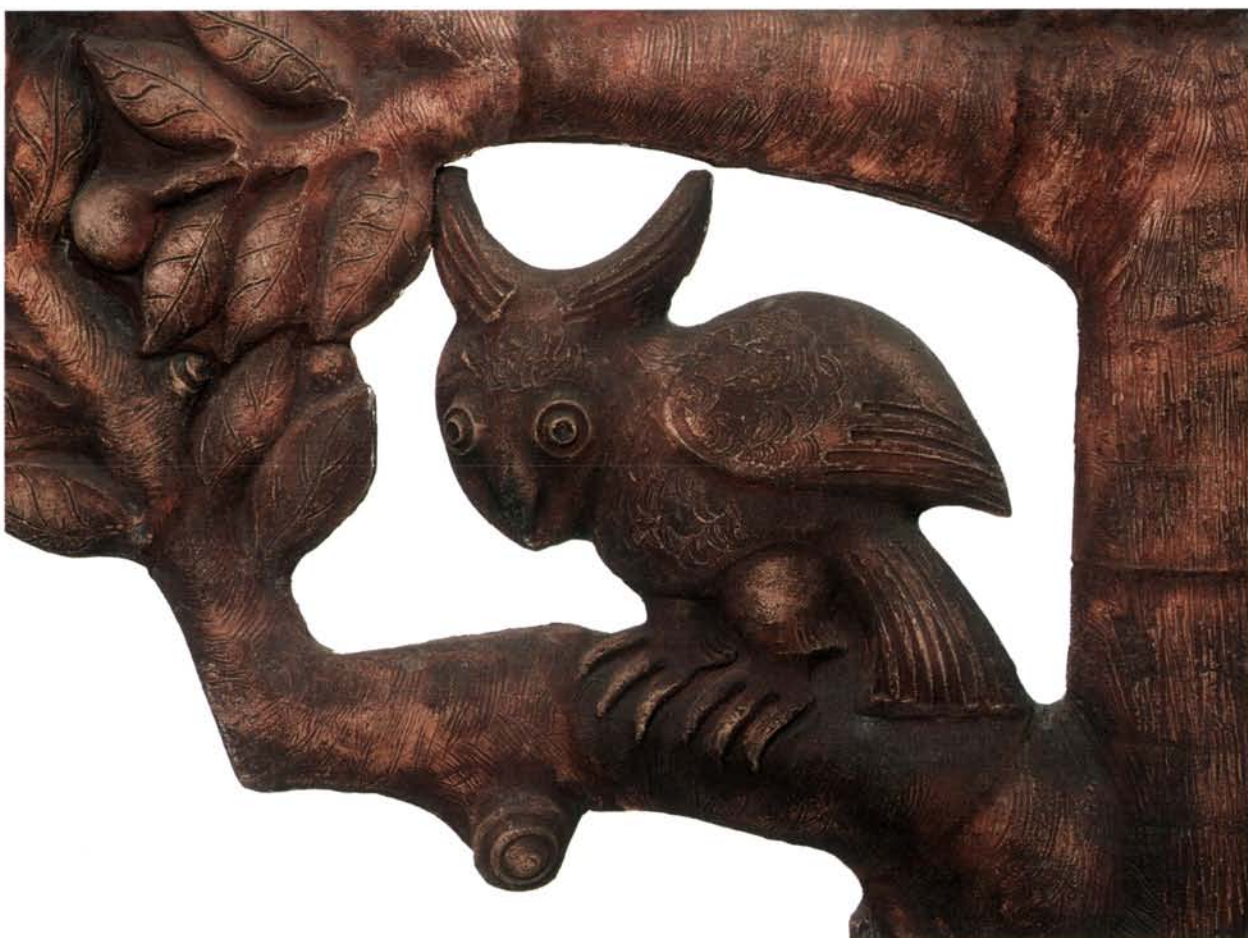
1989 Alsónemesapáti, r.k. templom, „Keresztút”
 Alsónemesapáti, Roman Catholic Church, “The Stations of the cross” 1989

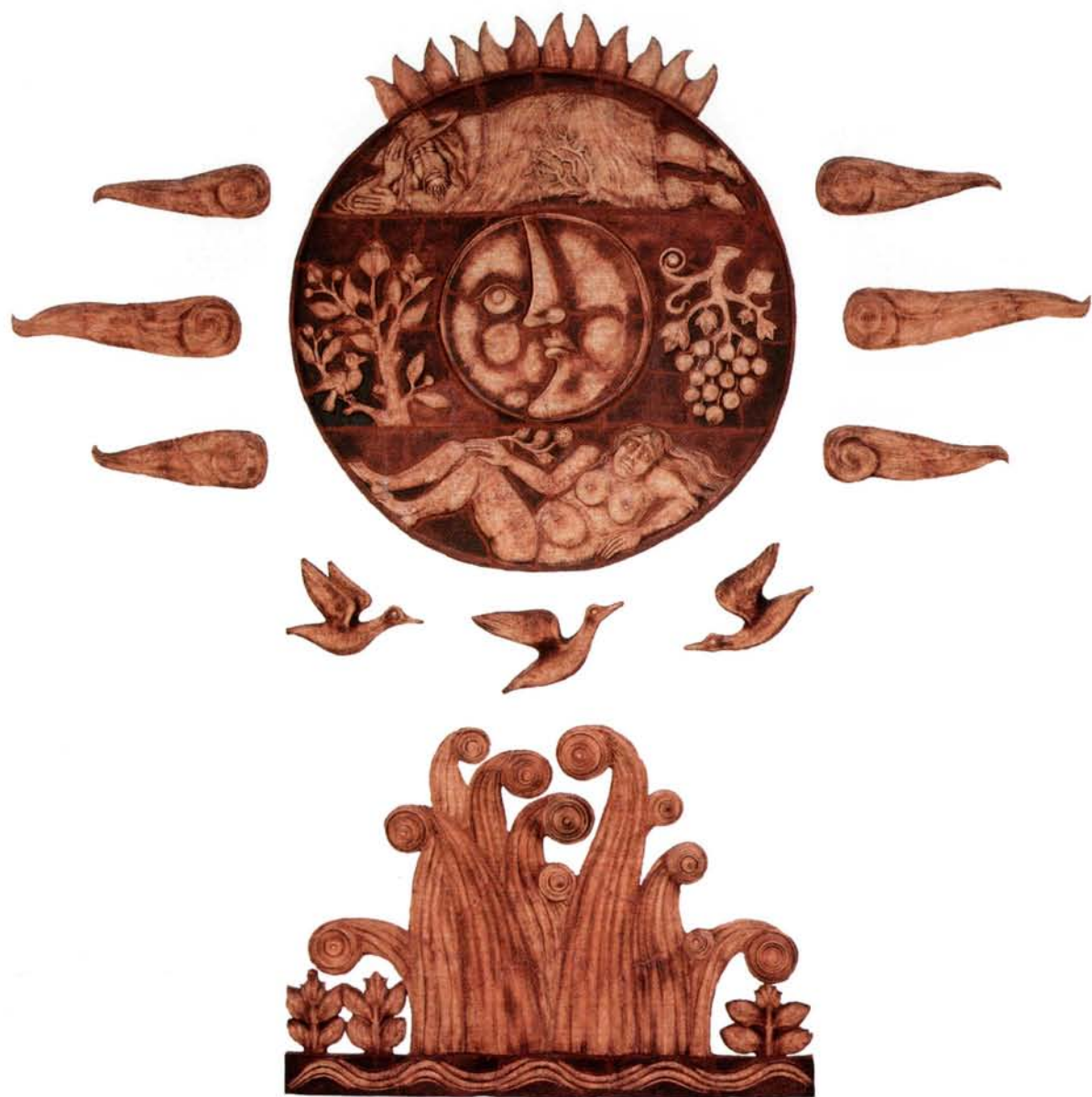
1989 Alsónemesapáti r.k. templom, „Keresztút”
 Alsónemesapáti, Roman Catholic Church, “The Stations of the cross” 1989

1990 Zalaegerszeg, Béke Ligeti Általános Iskola, „Életfa”
Zalaegerszeg, Béke Ligeti Primary School, “Tree of Life” 1990

1990 Zalaegerszeg, Béke Ligeti Általános Iskola, „Életfa” (részlet)
Zalaegerszeg, Béke Ligeti Primary School, “Tree of Life” (détail) 1990

1991 Hévíz, a Hotel Carbona gyógymedencéje, „Forrás” (lebontva)
Hévíz, Hotel Carbona, “Spring”, (dismantled) 1991

1992 Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Mezőgazdasági Szakiskola, „Életfa”
Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Vocational High School: “Tree of life” 1992

1991 Zalaszentiván, „Elesettek emlékműve – Piéta”

Zalaszentiván, “Monument Commemorating those Killed in the War – Piety” 1991

1991 Zalaszentiván, „Elesettek emlékműve – Pietà” (részlet)

Zalaszentiván, “Monument Commemorating those Killed in the War – Piety” (détail) 1991

1992 Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Mezőgazdasági Szakiskola, „Kinizsi Pál”
Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Vocational High School: “Pál Kinizsi” 1992

1993 Vonyarcvashegy, „Sello”
Vonyarcvashegy, “Mermaid” 1993

1993 Vonyarcvashegy, Szent Mihály-domb, „Halászok emlékműve”
Vonyarcvashegy, Saint Michael's Mount, “Fishermen's Monument” 1993

1999 Zalaegerszeg, köztemető, Vajda József síremléke
Zalaegerszeg, Tomb of József Vajda 1999

1995 Zalaegerszeg, Egerszeg-hegyi kápolna, Feszület
Zalaegerszeg, Chapel on Egerszeg Hill, Crucifix 1995

1995 Zalaegerszeg, Postabank, „Szent Rókus”
Zalaegerszeg, Postabank, “Saint Rokus” 1995

1997 Zalaegerszeg, Zala Megyei Levéltár, „Zalavármegyei koronaőr”
Zalaegerszeg, Zala County Archives, “The Guardian of the Zala County Crown” 1997

1998 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós Gimnázium, „Vándor-deák”
Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós Grammar School, “Wandering scribe” 1998

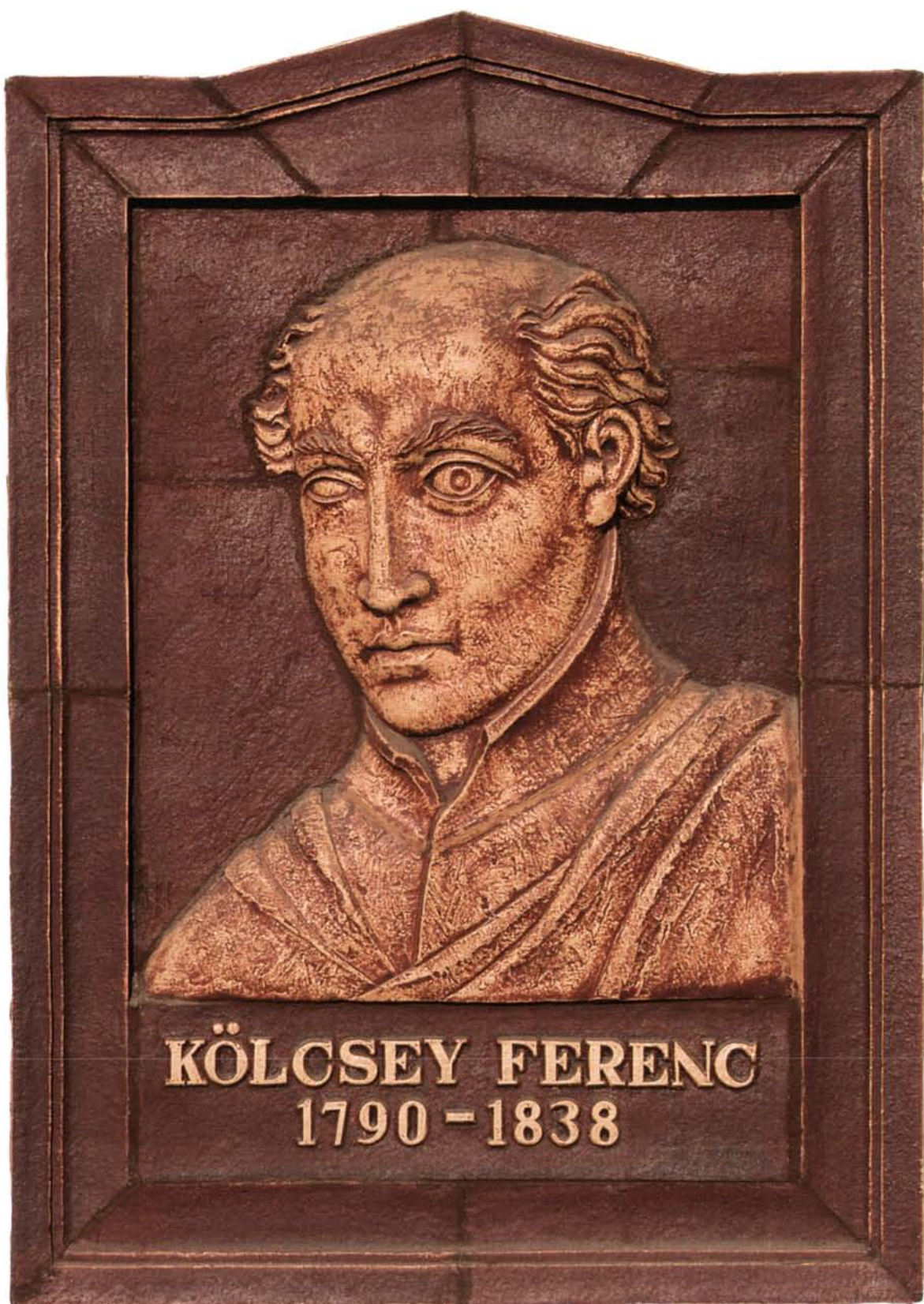
2000 Ljubljana, Magyar Nagykövetség, „Csodaszarvas”
Ljubljana, Hungarian Embassy, “Miraculous Stag” 2000

2001 Mende, „Szent István – emlékmű”
Mende, “Saint Stephen Monument” 2001

2001 Mende, „Szent István – emlékmű” (részlet)
Mende, “Saint Stephen Monument” (détail) 2001

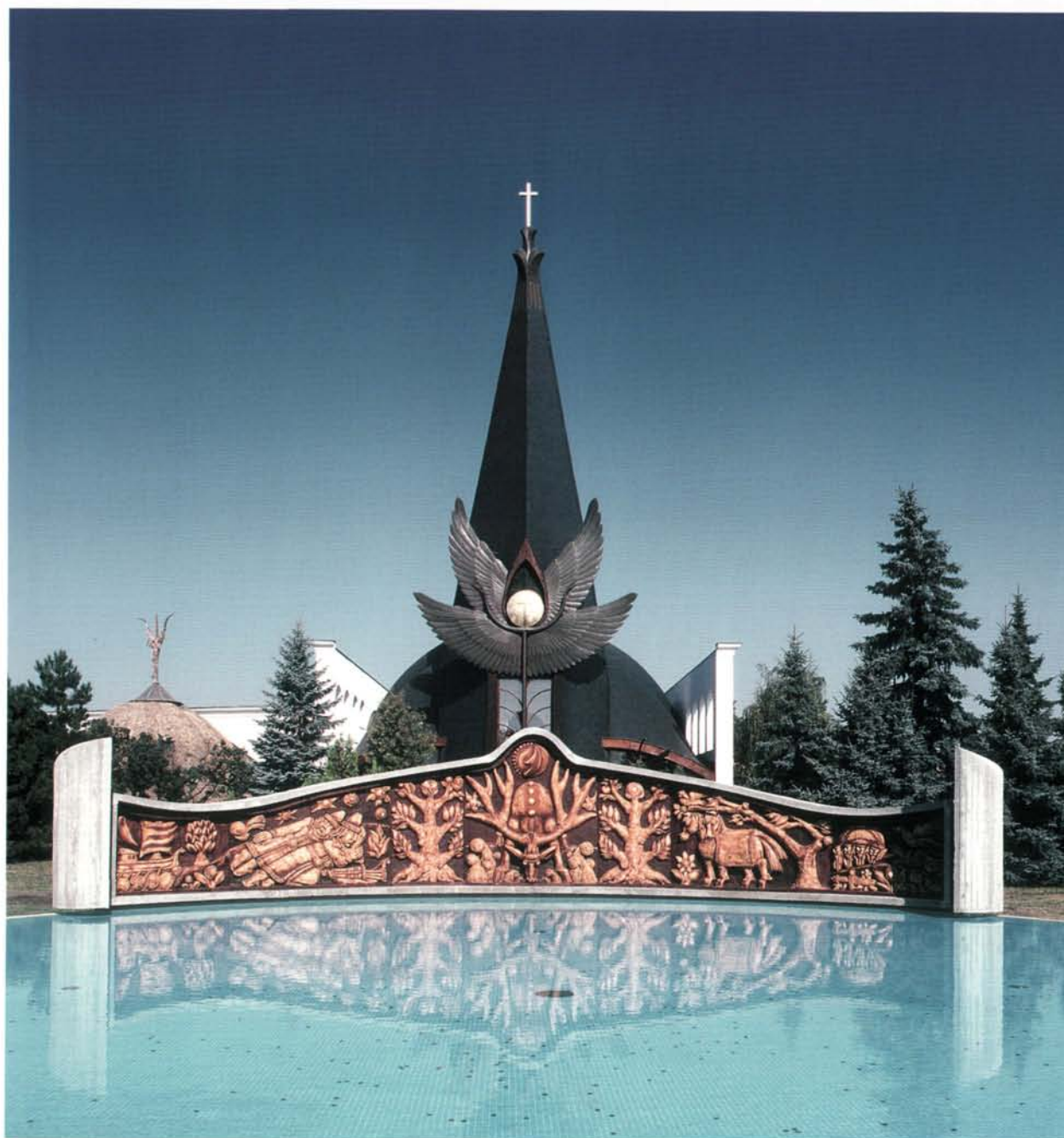
1998 Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Gimnázium, Kölcsey Ferenc portré
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, Kölcsey portrait 1998

2001 Galgamácsa, „Szent István – emlékmű”
Galgamácsa, “Saint Stephen Monument” 2001

2001 Galgamácsa, „Szent István – emlékmű” (részlet)
Galgamácsa, “Saint Stephen Monument” (détail) 2001

2001 Százhalombatta, Díszkút „Csodaszarvas legenda”
Százhalombatta, “Legend of the Miraculous Stag” 2001

2001 Százhalombatta, Díszkút „Csodaszarvas legenda” (részlet)
Százhalombatta, “Legend of the Miraculous Stag” (détail) 2001

2001 Százhalombatta, Díszkút „Csodaszarvas legenda” (részlet)
Százhalombatta, “Legend of the Miraculous Stag” (détail) 2001

2001 Zalaegerszeg, A török elleni küzdelmek emlékműve
Zalaegerszeg, Monument commemorating the fight against Turkish rule 2001

2001 Zalaegerszeg, A török elleni küzdelmek emlékműve (részlet)

Zalaegerszeg, Monument commemorating the fight against Turkish rule (détail) 2001

2001 Zalaegerszeg, A török elleni küzdelmek emlékműve (részlet)
Zalaegerszeg, Monument commemorating the fight against Turkish rule (détail) 2001

2001 Zalaszentmihály, „Szent Mihály – dombormű”
Zalaszentmihály, “Saint Michael relief” 2001

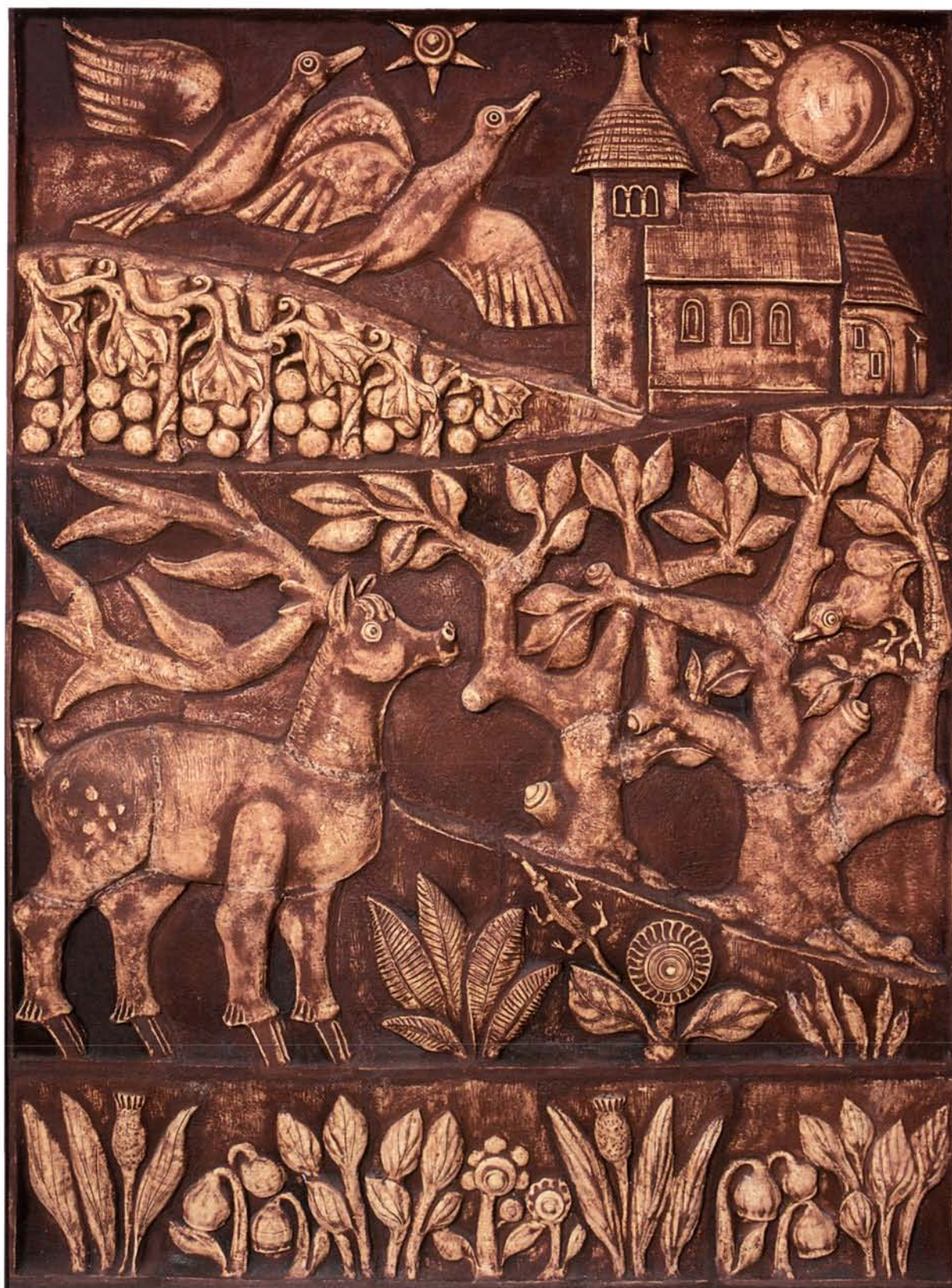

2001 Zalaszentmihály, „Szent Mihály – dombormű” (részlet)
Zalaszentmihály, “Saint Michael relief” (détail) 2001

2001 Zalaegerszeg, Jézus Szíve templom: Keresztelő kút

Zalaegerszeg, The Heart of Jesus Church, Baptistry with the figure of John the Baptist 2001

2002 Zalaegerszeg, Forest Hungary Kft., „Zalai allegória”
Zalaegerszeg, The office building of Forest Hungary Kft, “Allegory of Zala” 2002

2002 Zalaegerszeg, Forest Hungary Kft., „Zalai allegória” (részlet)

Zalaegerszeg, The office building of Forest Hungary Kft, “Allegory of Zala” (détail) 2002

KERESZTURY DEZSŐ
1904 – 1996
ÁLTALÁNOS ISKOLA
NEMESGULÁCS

„S HA TÖBB NEM LEHETSZ,
LÉGY A TISZTA SZÁNDÉK EMLÉKE...”
KERESZTURY
NEMESGULÁCS ÖNKORMÁNYZATA 1997. MÁJUS 17.

2002 Nemesgulács, Keresztury Dezső Általános Iskola: „Életfa”

Nemesgulács, Keresztury Dezső Primary School, “Tree of Life in Memory of Dezső Keresztury” 2002

2004 Barnakpuszta Lovarda, „Lovas sólymász”
Barnakpuszta, Riding School, “Horse Falconer” 2004

Németh János
H-8900 Zalaegerszeg, Báthory u. 56.

1934: Zalaegerszegen született
 1958: a budapesti Iparművészeti Főiskola Kerámia Szakán diplomázott, Gádor István és Borsos Miklós tanítványaként.
 1969-től szabadfoglalkozású művész, szülővárosában él és alkot.
 1970: Munkácsy-díj
 1978: Érdemes Művész
 1980: Kulturális Minisztérium Nívódíja
 1994: Zalaegerszeg Város Díszpolgára
 1996: Gádor István-díj
 Műveit Magyarországon és külföldön számos csoportos és mintegy hatvanöt egyéni kiállításon mutatták be.

Németh János
Adress: H-8900 Zalaegerszeg Báthory Str. 56

Born: 1934, Zalaegerszeg, Hungary
 Education: 1958, He graduated on the Department of Ceramics at Academy of Applied Arts of Budapest.
 Workplace: 1969 - He has been a freelance artist, he lives and works in his native town, in Zalaegerszeg.
 Honors:
 1970: Munkácsy Prize
 1978: Merited Artist of Hungary
 1980: Standard Prize of Cultural Ministry of Hungary
 1994: Honorary Freeman of town Zalaegerszeg
 1996: Gádor István Prize
 Others:
 1960 - At various dates his works were presented in several group exhibitions and in about sixty-five one-man shows in Hungary and abroad.

NÉMETH JÁNOS MŰVEI KÖZTEREKEN ÉS KÖZÉPÜLETEKBEN

- 1960 Balatonföldvár, Általános Iskola faliképe, (lebontva)
- 1965 Szombathely, Egészségügyi Gyermekotthon domborműve
- 1970 Harkányfürdő, „Az ördögszántotta hegy legendája”, nyolc dombormű, (lebontva)
Rédics, határállomás: Zala megye térképe
Budapest, Mezőgazdasági Kiállítás: Kerámiaoszlop, 260 cm, 1970. (elveszett)
Komló, Művelődési Központ: Kis lovacska, 100 cm
- 1971 Zalaegerszeg, a fedett uszoda domborműve
- 1972 Kenyeri, Művelődési Központ: „Lakodalmas menet”, 260x370 cm
- 1973 Budapest, Centenárium Park: „Göcsej” térfal
- 1975 Zalaegerszeg, Megyei Kórház domborműve, 180x1250 cm, (lebontva)
Helsinki, Magyar Nagykövetség: Búsuló juhász, 140 cm
- 1976 Lenti, Sólyom László Művelődési Központ domborműve, 220x310 cm
- 1977 Zalaegerszeg, Petőfi Laktanya Művelődési Otthona: hat dombormű
Szombathely, Tüdőszűrő Állomás: „Savaria” dombormű
- 1978 Nagykanizsa, Hevesi Sándor Művelődési Központ: „Négy évszak”
domborművek, egyenként 60x60 cm
Zalaegerszeg, Egerszeg-hegyi kápolna: Piéta, 50 cm
- 1979 Zánka, Úttörőváros: Neptun-kút, 160 cm
- 1980 Budapest II. Törökvész úti Bölcsőde és Óvoda: „Nap-Hold-Széltündér, 200 cm
- 1981 Nagykanizsa, a Hevesi Sándor Művelődési Központ előtt: „A négy évszak”, térfal
Kecskemét, Megyei Kórház: „Kecskes-” és „Ökrös oszlop-plasztika”, 180 és 200 cm
Új-Delhi, Magyar Nagykövetség: „Pásztor”, 150 cm
- 1982 Zalakaros, Magyar Hajó- és Darugyár üdülője: Kerámiakút, 220 cm
- 1983 Zalaegerszeg, Keresztury-ház domborműve
Kacorlak, r. kat. templom, „Emmausi vacsora”, relief, 120x80 cm, Feszület
Kaposvár, Kapos Volán Rt. „Közlekedés” agyagmázás samott dombormű, 60x50 cm
- 1985 Nagyatád, Díszkút, 200 cm
Zalaegerszeg, Hotel Arany Bárany sörözője: „Serfőző szerzetes” és „Hordón ülő Pán” egyenként 110x77 cm
Pécs, „Csodaszarvas”, 100 cm
Zalatárnok, r.k. templom: „Assisi Szent Ferenc”
- 1986 Zalaegerszeg, Kígyó Patika triptichonja
Alsólendva, Lippa Szálloda: „Szarvas”, tondó, 70 cm
- 1987 Zalaszentgrót, „Négyfejű sárkány”, ivókút, 110 cm
- 1989 Zalaegerszeg, Kölcsey Gimnázium: „Legenda”, 300x550 cm
Alsónemesapáti, r.k. templom: Stációk és „Feltámadás”, 15 relief, egyenként 40x50 cm
- 1990 Canberra, Magyar Nagykövetség: „Népművészet”, 210x550 cm
Zalaegerszeg, Béke Ligeti Általános Iskola: „Életfa”, 300x200 cm
- 1991 Hévíz, Hotel Carbona: „Forrás”, (lebontva)
Zalaszentiván, „Elesettek emlékműve – Piéta”, 120 cm
- 1992 Zalaegerszeg, Kinizsi Pál Szakközépiskola: „Életfa” és „Kinizsi Pál”
Alsólendva, Galéria Múzeum, Várkápolna: „Hadik Mihály”, 140x200 cm

- 1992 **Rezi**, r. kat. templom, keresztelőkút és Keresztelő Szent János
- 1993 **Vonyarcvashegy**, „Sellő”, 100 cm
Vonyarcvashegy, Szent Mihály-domb: „Halászok emlékműve”
- 1994 **Budapest**, Magyar Nemzeti Bank székháza: „Évszakok”, 80 cm
Rezi, „Szent Orbán”, 80 cm
Zalaegerszeg, Báthori István Szakközépiskola: „Báthori István-dombormű”
- 1995 **Egervár**, Egervári László tárnokmester emlékművére az
Egervári család címere, 45x6cm,
Zalaegerszeg, Egerszeg-hegyi kápolna: Feszület, 60x40 cm
Zalaegerszeg, Postabank: „Szent Rókus”, 270x120 cm
- 1997 **Zalaegerszeg**, Zala Megyei Levéltár: „Zalavármegyei koronaőr”
- 1998 **Zalaegerszeg**, Zrínyi Miklós Gimnázium: „Vándordeák”, 160 cm
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Gimnázium: Kölcsey-portré, 50x70 cm
- 1999 **Zalaegerszeg**, köztemető Vajda József népzenekutató síremléke
- 2000 **Ljubljana**, Magyar Nagykövetség: „Csodaszarvas”, 100 cm
- 2001 **Mende**, „Szent István-emlékmű”, 100x70 cm
Galagamácsa, „Szent István-emlékmű”, 240x100 cm
Százhalombatta, „Csodaszarvas-legenda”, 120x820 cm
Zalaegerszeg, A török elleni küzdelmek emlékműve, 75x60, ill. 35 cm
Zalaegerszeg, Jézus Szíve templom: Keresztelőkút Keresztelő Szent János
alakjával, 120cm
Zalaszentmihály, „Szent Mihály-dombormű”, 300 cm
- 2002 **Nemesgulács**, Keresztury Dezső Általános Iskola:
„Életfa Keresztury Dezső emlékére 80x100 cm
Zalaegerszeg, Forest Hungary Kft. irodaháza: „Zalai allegória”, 200x300 cm
- 2004 **Barnakpuszta**, Lovarda, „Lovas sólymász”

THE COLLECTIVE WORKS OF JÁNOS NÉMETH

- 1960 **Balatonföldvár**, The wall relief for the primary school, (dismantled)
- 1965 **Szombathely**, The relief for the Children's Medical Home
- 1970 **Harkányfürdő**, "The Legend of the Devil-Ploughed Hill", eight reliefs (dismantled)
Rédics, Border Station, The map of Zala County
Budapest, Agricultural Exhibition, Ceramic pillar, (lost)
Komló, Centre of Culture, Little foal
- 1971 **Zalaegerszeg**, The relief of the indoor swimming pool
- 1972 **Kenyeri**, Centre of Culture, "The Wedding Party"
- 1973 **Budapest**, Centenary Park, "Göcsei" ornamental wall
- 1975 **Zalaegerszeg**, The relief for the County Hospital, (dismantled)
Helsinki, Hungarian Embassy: "Lamenting Shepherd"
- 1976 **Lenti**, The relief for László Sólyom Centre of Culture
- 1977 **Zalaegerszeg**, The home of culture of the Petőfi Military Baracks: six reliefs
Szombathely, X-ray laboratory: "Savaria" relief
- 1978 **Nagykanizsa**, Hevesi Sándor Centre of Culture: "Four Seasons", reliefs
Zalaegerszeg, Chapel on Egerszeg Hill: Piety
- 1979 **Zánka**, Úttörőváros: Neptune well
- 1980 **Budapest**, II, Creche and Kindergarten in Törökvész út: "Sun-Moon-Wind Fairies"
- 1981 **Nagykanizsa**, in front of the Hevesi Sándor Centre of Culture:
"The Four Seasons", wall relief
Kecskemét, County Hospital: "Goat and Ox Pillar Statues"
New-Delhi, Hungarian Embassy: "Shepherd"
- 1982 **Zalakaros**, The summer resort of the Hungarian Ship and Crane Manufacturing Plant: Ceramic well
- 1983 **Zalaegerszeg**, The relief of the Keresztury House
Kacorlak, Roman Catholic Church, "Emmaus Dinner", relief, 120×80 cm, and Crucifix, 1983
Kaposvár, "Traffic" 50×60cm
- 1985 **Nagyatád**, Ornamental Well
Zalaegerszeg, The Buttery of Hotel Arany Bárány, "A Monk Brewing Beer" and "Pan Sitting on a Barrel"
Pécs, "The miraculous stag"
Zalatárnok, Roman Catholic Church, "Saint Francis of Assisi"
- 1986 **Zalaegerszeg**, The triptych of Kígyó Pharmacy
Alsólendva, Lippa Hotel, "Stag", tondo
- 1987 **Zalaszentgrót**, "Four-Headed Dragon", drinking-fountain
- 1989 **Zalaegerszeg**, Kölcsey Ferenc Grammar School, "Legend"
Alsónemesapáti, Roman Catholic Church, The Stations of the Cross and "Resurrection", 15 reliefs
- 1990 **Canberra**, Hungarian Embassy, "Folk art"
Zalaegerszeg, Béke Ligeti Primary School, "Tree of Life"
- 1991 **Hévíz**, Hotel Carbona, "Spring", (dismantled)

- 1991 **Zalaszentiván**, "Monument Commemorating those Killed in the War - Piety"
- 1992 **Zalaegerszeg**, Kinizsi Pál Vocational High School: "Tree of life" and "Pál Kinizsi"
Alsólendva, Gallery Museum, Chapel, "Mihály Hadik"
Rezi, Roman Catholic Church, Baptistry and John the Baptist
- 1993 **Vonyarcvashegy**, "Mermaid"
Vonyarcvashegy, Saint Michael's Mount, "Fishermen's Monument"
- 1994 **Budapest**, The headquarters of the Hungarian National Bank, "Seasons"
Rezi, "Saint Orban"
Zalaegerszeg, Báthori István Vocational High School, "István Báthori relief"
- 1995 **Egervár**, Monument in memory of László Egervári treasurer and the Arms of the Egervári family
Zalaegerszeg, Chapel on Egerszeg Hill, Crucifix
Zalaegerszeg, Postabank, "Saint Rokus"
- 1997 **Zalaegerszeg**, Zala County Archives, "The Guardian of the Zala County Crown"
- 1998 **Zalaegerszeg**, Zrínyi Miklós Grammar School, "Wandering scribe"
Zalaegerszeg, Kölcsey Ferenc Grammar School, Kölcsey portrait
- 1999 **Zalaegerszeg**, Tomb of József Vajda
- 2000 **Ljubljana**, Hungarian Embassy, "Miraculous Stag"
- 2001 **Mende**, "Saint Stephen Monument"
Galgamácsa, "Saint Stephen Monument"
Százhalombatta, "Legend of the Miraculous Stag"
Zalaegerszeg, Monument commemorating the fight against Turkish rule
Zalaegerszeg, The Heart of Jesus Church, Baptistry with the figure of John the Baptist
Zalaszentmihály, "Saint Michael relief"
- 2002 **Nemesgulács**, Keresztury Dezső Primary School,
"Tree of Life in Memory of Dezső Keresztury"
Zalaegerszeg, The office building of Forest Hungary Kft, "Allegory of Zala"
- 2004 **Barnakpuszta**, Riding School, "Horse Falconer"

